



EMBCB-29/2011.  
(EMBCB-62/2010-2014.)

## **J e g y z ő k ö n y v \***

az Országgyűlés **Emberi jogi, kisebbségi, civil- és vallásügyi bizottságának**  
2011. november 22-én, kedden 10 óra 11 perckor  
a Képviselői Irodaház 528. számú tanácstermében  
megtartott üléséről

---

\* *A jegyzőkönyv eredeti hitelesített példánya az Országgyűlés Levéltárában megtalálható.*

## Tartalomjegyzék

<i>Napirendi javaslat</i>	3
<i>Az ülés résztvevői</i>	4
<i>Az ülés résztvevői</i>	4
<i>Elnöki megnyitó</i>	6
<i>A Nemzeti Társadalmi Felzárkózási és Roma Stratégia (2011-2020) tervezetének megvitatása</i>	
<i>Előadó: Balog Zoltán társadalmi felzárkózásért felelős államtitkár</i>	6
<i>Balog Zoltán társadalmi felzárkóztatásért felelős államtitkár (Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium) előterjesztése</i>	6
<i>Dani Eszter református lelkipásztor hozzászólása</i>	9
<i>Dúl Géza lelkipásztor (Váci Egyházmegye) hozzászólása</i>	11
<i>Korinek László tanszékvezető (Pécsi Tudományegyetem ÁJK Kriminológiai és Büntetés-végrehajtási Tanszék) hozzászólása</i>	13
<i>Képviselői hozzászólások, kérdések</i>	15
<i>Balog Zoltán államtitkár zárszava</i>	33
<i>Magyarország 2012. évi költségvetéséről szóló törvényjavaslat (T/4365. szám) (A bizottság feladatkörébe tartozó kapcsolódó módosító javaslatok megvitatása)</i>	37
<i>A Munka Törvénykönyvéről szóló törvényjavaslat (T/4786. szám) (A bizottság feladatkörébe tartozó módosító javaslatok megvitatása)</i>	41

## **Napirendi javaslat**

1. A Nemzeti Társadalmi Felzárkózási és Roma Stratégia (2011-2020) tervezetének megvitatása  
Előadó:  
Balog Zoltán társadalmi felzárkózásért felelős államtitkár
2. Magyarország 2012. évi költségvetéséről szóló törvényjavaslat (T/4365. szám)  
(A bizottság feladatkörébe tartozó kapcsolódó módosító javaslatok megvitatása)
3. Ebédszünet
4. A Munka Törvénykönyvéről szóló törvényjavaslat (T/4786. szám)  
(A bizottság feladatkörébe tartozó módosító javaslatok megvitatása)
5. Egyebek

## Az ülés résztvevői

### A bizottság részéről

#### Megjelent

Elnököl: **Dr. Lukács Tamás** (KDNP), a bizottság elnöke

Dr. Gulyás Gergely (Fidesz), a bizottság alelnöke  
Szabó Tímea (LMP), a bizottság alelnöke  
Berényi László (Fidesz)  
Csöbör Katalin (Fidesz)  
Farkas Flórián (Fidesz)  
Gajda Róbert (Fidesz)  
Kővári János (Fidesz)  
Dr. Mátrai Márta (Fidesz)  
Varga László (KDNP)  
Lendvai Ildikó (MSZP)  
Kulcsár Gergely (Jobbik)  
Zagyva György Gyula (Jobbik)

#### Helyettesítési megbízást adott

Dr. Gulyás Gergely (Fidesz) megérkezéséig Gajda Róbertnek (Fidesz)  
Demeter Zoltán (Fidesz) Csöbör Katalinnak (Fidesz)  
Ékes Ilona (Fidesz) Kővári Jánosnak (Fidesz)  
Farkas Flórián (Fidesz) távozása után Berényi Lászlónak (Fidesz)  
Wittner Mária (Fidesz) dr. Mátrai Mártának (Fidesz)  
Harrach Péter (KDNP) Varga Lászlónak (KDNP)  
Nyakó István (MSZP) Lendvai Ildikónak (MSZP)  
Dr. Gaudi-Nagy Tamás (Jobbik) Zagyva György Gyulának (Jobbik)

## **Meghívottak részéről**

### **Hozzászólók**

Balog Zoltán társadalmi felzárkóztatásért felelős államtitkár (Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium)  
Dúl Géza lelkipásztor (Váci Egyházmegye)  
Korinek László tanszékvezető (Pécsi Tudományegyetem ÁJK Kriminológiai és Büntetés-végrehajtási Tanszék)  
Dani Eszter református lelkipásztor  
Koleszár Katalin főosztályvezető-helyettes (Nemzetgazdasági Minisztérium)  
Jáczku Tamás főosztályvezető (Nemzetgazdasági Minisztérium)

### **Megjelentek**

Dr. Gellér Judit jogi előadó (European Roma Rights Centre)  
Farkas M. Csilla (Esély a Hátrányos Gyermekekért Alapítvány)  
Dr. Muhi Erika igazgató (Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Jogvédő Iroda – Másság Alapítvány)  
Jeney Orsolya igazgató (Amnesty International Magyarország)  
Átol Dorottya kampánykoordinátor (Amnesty International Magyarország)  
Makóné Tóth Julianna szakértő (Belügyminisztérium)  
Burka Viktória (Nonprofit Humán Szolgáltatók Országos Szövetsége)  
Mérő Mátyás (Krisna Tudatú Hívők Közössége)  
László Imre jogi referens  
Takács Eszter gyakornok  
Rontó Renáta gyakornok

(Az ülés kezdetének időpontja: 10 óra 11 perc)

## **Elnöki megnyitó**

DR. LUKÁCS TAMÁS (KDNP), a bizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Jó napot kívánok minden megjelent képviselő hölgynek és úrnak. Szeretettel köszöntöm megjelent vendégeinket, különösképpen a Bolgár Nagykövetség munkatársát, ahogy jelezték, több nagykövetséget is meghívtunk a mai ülésre. A vendégeink mindegyike még nem érkezett meg, de nyilvánvaló, ahogy megérkeznek, majd a munkatársaink gondolkodnak róla, hogy a kellő helyre vezessék őket.

Jelen bizottsági ülésünk egy kicsit rendhagyó, olyan napirendet is fogunk tárgyalni elképzelésem szerint, ami egyébként nem parlamenti hatáskör. A Nemzeti Társadalmi Felzárkózási és Roma Stratégiát a kormány fogja jóváhagyni. De erről majd bővebben az államtitkár úr szólni.

Miután bővebben a napirend kiegészítésére javaslat nem érkezett, ezért kérdezem a tisztelt bizottságot, hogy a kiküldöttnek megfelelően a napirendet elfogadja-e. *(Szavazás.)* Egyhangú. Köszönöm szépen.

## **A Nemzeti Társadalmi Felzárkózási és Roma Stratégia (2011-2020) tervezetének megvitatása**

### **Előadó: Balog Zoltán társadalmi felzárkózásért felelős államtitkár**

Így az első napirendi pontunk a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási és Roma Stratégia, ahol nagy szeretettel köszöntöm Balog Zoltán államtitkár urat és ugyanolyan nagy szeretettel Korinek László professzor úr, akademikust, akit előadóként kértünk fel ehhez a napirendi ponthoz. Két előadót még bejelentek, és reményeim szerint megérkeznek, ők pedig Dúl Géza lelkipásztor, aki nemcsak a Váci Egyházmegyét képviseli, hanem képviseli a Katolikus Püspöki Kart is a cigány misszió kérdésében, a másik pedig Dani Eszter református lelkipásztor. Nem láttam, elnézést kérek, nem láttam, nem ismertem, ha láttam volna, akkor az udvariassági szabályok szerint először mutattam volna be. A megjelent nagykövetek közül pedig a bolgár nagykövetet szeretettel köszöntöm.

Egy dolgot szeretnék még: a kiosztott anyagban mindenki láthatja, hogy nem egy végleges anyag. Megfeszített módon dolgoztak az államtitkárság munkatársai, hiszen tárcaközi egyeztetés és a korábbi társadalmi egyeztetési észrevételeket, anyagokat próbálták bedolgozni. Tehát ez az anyag sem teljesen tekinthető késznek, hogy mennyire van kész állapotban, azt államtitkár úr meg fogja ítélni. Úgyhogy ezt követően államtitkár úré a szó.

### **Balog Zoltán társadalmi felzárkóztatásért felelős államtitkár (Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium) előterjesztése**

BALOG ZOLTÁN társadalmi felzárkóztatásért felelős államtitkár (Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium): Köszönöm a szót, elnök úr. Tisztelt Bizottság! Nagyra értékelem személyesen is, hogy a bizottság erre, ebben a feszített törvényhozási időszakban időt szán arra, hogy beszéljünk a Társadalmi Felzárkózási és Roma Stratégiáról, mert valóban nem kizárólag a bizottság területét érinti ez a kérdés, ugyanakkor, gondolom, bár mostanában nem szoktam részt venni ennek a bizottságnak az ülésein, gondolom, hogy folyamatosan visszatérő téma a magyarországi cigányság helyzete, az ezzel kapcsolatos problémák. Úgyhogy ha erre stratégiai módon is rá tudunk tekinteni, akkor az, bízom benne, hogy előny is, és annál is inkább jó lehetőség ez számunkra, és külön köszönöm az elnök úrnak, hogy megszervezte ezt a megbeszélést, merthogy a kormány fogadja el ezt a stratégiát, tehát, hogy ha a bizottságban nem tárgyaljuk meg, akkor a parlament nyilvánossága elé más módon nem is tudna kerülni.

Van még egy megbeszélésünk, a Foglalkoztatási bizottság is szeretné megtárgyalni a stratégiát. Úgy gondolom, hogy ebben a két bizottságban eljut azokhoz, akiknek ez az ügy valóban fontos, és nemcsak a munkájuk számára, hanem személyesen is.

Ha röviden az előtörténetéről beszélhetek ennek a Társadalmi Felzárkózási és Roma Stratégiának, akkor azt emelném ki, hogy az év első felében tulajdonképpen egy évvel ezelőtt a magyar kormány úgy döntött, hogy az európai uniós elnökségünk egyik prioritásává teszi egy európai roma keretstratégiának az elkészítését, aminek az az eredménye, hogy valóban idén júniusban elfogadták az állam- és kormányfők azt a nyilatkozatot, amiben politikai kötelezettséget vállal minden tagország arra, hogy idén év végéig elkészítse a saját társadalmi befogadási vagy felzárkózási és romastratégiáját, és vagy romastratégiáját. Nyilván az országokban a romák arányát tekintve kérdés az, hogy ez csak egy társadalmi befogadási, felzárkózási stratégia, vagy van ennek külön vagy megkülönböztetett módon egy romastratégia-része.

Mi ezt a munkát tulajdonképpen már az elmúlt évben elkezdtük. Mindaddig azért nem hoztuk nyilvánosságra, csak részleteit ennek a stratégiának, amíg az Európai Unióban nem született meg az a keretrendszer, amiben értelmezve próbáltuk a stratégiánkat érvényesíteni. Úgy gondolom, hogy ez lényeges előrelépés, hogy éppen Magyarország vezényletével európai üggyé vált a romák ügye, hiszen akár, ha egyik oldalról azt a pozitívumot nézem, hogy az Európai Unióban ma a szabad mozgás, a schengeni rendszeren belül meg különösen az ellenőrzés nélküli szabad mozgás egy olyan vívmány, amit mi húsz évvel a vasfüggöny leomlása után különösen is értékelünk. Ez az egyik oldala a dolognak, a pozitív oldala. A negatív oldala pedig az, hogy nyilván ezzel a szabad mozgással vissza is lehet élni. Ez a bűnözésnek, az emberkereskedelemnek, a koldusmaffiáknak, a prostitúciónak és minden más illegális tevékenységnek is teremthet egyfajta lehetőséget. Ilyen módon érintettek részben azok az országok, amelyek jelenleg jobb szociális helyzetben vannak mint mi. Tehát ez a fajta migráció, ami a bűnözéssel párosul, ez őket is érdekeltté teszi abban, hogy olyan hathatós romastratégiákat, illetve felzárkózási stratégiákat fejlesszünk ki, amik ezeket a nemkívánatos jelenségeket visszaszorítják.

Magyarországon – ahogy említettem – a stratégiát az európai roma keretstratégia rendszerében értelmeztük, és az elmúlt körülbelül másfél hónapban hivatalosan is társadalmi vitára bocsátottuk, különböző civil szervezetekkel, roma szervezetekkel. A kormány létrehozott kormányrendelettel egy olyan egyeztető fórumot is, a Roma Koordinációs Tanácsot, amit eltérően az előzőekhez, nem kizárólag „romák beszélgetnek a kormánnyal”, mert ez volt a korábbi rendszer sajátossága, nem ebben a formában működtetünk, hanem próbáltunk minden olyan társadalmi szereplőt meghívni ebbe a Roma Koordinációs Tanácsba, akikre számítunk, illetve akik érintettek lehetnek a romáknak, illetve a mélyszegénységnek az ügyében. Az egyházaktól elkezdve a Magyar Tudományos Akadémián keresztül. Éppen Korinek professzor úr a Magyar Tudományos Akadémiát képviseli ebben a Roma Koordinációs Tanácsban. Természetesen a munkavállalók, a munkaadók szervezetei, a települési önkormányzatok, a két illetékes bizottságnak az elnökei is meghívott tagjai ennek a koordinációs tanácsnak.

Itt vitattuk meg először a stratégiát, aztán egy hónappal később a reakciókból levont következtetéseket is megvitattuk a Roma Koordinációs Tanács második ülésén.

Még annyit hadd mondjak erre a stratégiára, hogy nem véletlen ez a kicsit hosszú cím, a Társadalmi Felzárkózási és Roma Stratégia, ez egy olyan kettősség, amit, hogyha valaki nem feltétlen jó indulattal vagy szakértelemmel közelít, akkor ki is lehet forgatni, hogy most akkor miről is beszélünk. Szegénységellenes politikáról, felzárkózásról vagy csak romastratégiáról? Mi tudatosan vállaljuk ezt a két sínpárt, ami egymás mellett megy, mert a közép-európai romaproblémának éppen az az egyik sajátossága, hogy nem kizárólag a romák élnek mélyszegénységben, Magyarországon, Romániában vagy ezekben az országokban. Tehát a szegénység problémája nem kizárólag romaprobléma, másrészt a romaprobléma sem

kizárólag csak szegénységprobléma, hanem vannak ennek más vonatkozásai is. Tehát akkor, amikor arról beszélünk, hogy társadalmi felzárkózás, akkor Magyarországon körülbelül hárommillió emberről beszélünk, minden harmadik emberről, akik a szegénységi küszöb alatt élnek, és ezen belül 1,2 millió emberről, akik mélyszegénységben élnek. Ezek közül legfeljebb minden második tartozik a roma közösséghez. Tehát azt az elvet, ami az Európai Unióban kialakult, és egy jó elvnek tartjuk, még ha a gyakorlat sajnos ennek nem is felel meg, amit angolul úgy fejeznek ki, hogy explicit but not exclusiv, tehát nem kizárólag a romákra vonatkoznak a fejlesztések és a programok, viszont külön odafigyelünk arra, hogy a romákat valóban elérjék ezek a programok. Ezért fontos a stratégia szempontjából az a keretmegállapodás, amit a miniszterelnök az Országos Roma Önkormányzat elnökével kötött, amelyben a roma résznek a biztosítása, a gyakorlati jelenlét ezekben a programokban és az ellenőrzésbe is be vannak vonva a romáknak a képviselői.

A stratégiának négy alapvető területet jelölt ki az Európai Bizottság, illetve az európai elnökség: az oktatási, a foglalkoztatási, az egészségügyi és a lakhatási területet. Abból indulok ki, hogy a korábbi gyakorlatnak megfelelően mindenki elolvasta ezt a 140 oldalt. Korábban is mindig így készültünk a bizottsági ülésekre. Hogyha ebből egy enyhe iróniát hallanak ki az előző bizottságra nézve, akkor az nem véletlen.

Én túl sok konkrétumot most mégsem mondanék ehhez, hanem inkább átengedném a vitának, a megbeszélésnek a lehetőséget. Néhány mondatot azért mégis csak hadd mondjak: az oktatás területén bármilyen furcsán hangzik, ez inkább az európai állapotokról szól. Sokkal jobban állunk egyébként a 8 osztály elvégzésében ma Magyarországon a hátrányos helyzetűek esetében és a romák esetében, mint az európai átlag. Hadd mondjak egy ilyen számot, hogy ma Magyarországon azért a tanulóknak a 95 százaléka elvégzi a 8 osztályt, elvégzi az általános iskolát. Hogy tud-e írni, olvasni, utána az egy másik kérdés, de mégis csak ez a statisztika. Miközben az Európai Unió országaiban, illetve Európában, bocsánat, hogy ha ebbe bevesszük a Nyugat-Balkánt is, akkor a roma gyerekeknek legfeljebb a 40 százaléka végez az alapfokú oktatásban.

Én azt gondolom, hogy két olyan intézkedés van, amire érdemes kitérni ebben az ügyben, az egyik a központi fenntartó, az állami fenntartónak a szerepe, ami meg fog erősödni az önkormányzatokat kiváltva az alapfokú oktatásban. Ez azért lényeges dolog, mert ennek lehet, ha jól alakítjuk ezt a folyamatot, lehet esélykiegyenlítő hatása, hiszen különösen a kistélepüléseken az önkormányzatok meglehetősen ki voltak szolgáltatva annak a problémának, hogy roma többségű osztályok vannak, vagy hogyan tudnak a nem roma, illetve, mondjuk így, a nem lecsúszott, a nem szegregált környezetben és körülmények között élők és az ott élők hogyan tudnak együtt tanulni. Tehát az együtt és a külön tanulásnak a kérdésében úgy gondolom, hogy kap egy esélyt az alapfokú oktatási rendszer.

A másik, amiről éppen ebben a bizottságban is beszámoltam már, az a legnagyobb ösztöndíjprogram, amit az elmúlt húsz évben vitt a magyar állam. Ennek az ösztöndíjprogramnak az a sajátossága, hogy teljesítményelvű ösztöndíjprogram, tehát nem egyszerűen szociális segélyt, tanulmányi segélyt osztunk a gyerekeknek, hanem teljesítményt várunk el a másik oldalon. Nemcsak tőlük, hanem a tanároktól is.

Foglalkoztatás ügyében, gondolom, hogy a Start-munkaprogram ismert. Ami kevésbé ismert ebben, az a január 1-jétől elinduló rendszer, amiben ezekhez a programokhoz odatesszük azokat a képzési programokat, amik lehetőséget adnak azoknak, akik a Start-munkában, a közmunkában részt vesznek, arra, hogy olyan plusz képességekre, adott esetben bizonyítványokra tegyenek szert, hogy a következő körben már jobb eséllyel induljanak, nemcsak egy közmunkának egy kvalifikáltabb változatában, hanem adott esetben a szabad munkaerőpiacon is.

Az egészségügyben egyetlen egy dolgot említenék. Az Országos Roma Önkormányzattal indítjuk azt a programot, ami kétezer roma nőnek a szociális asszisztenssé képzését jelenti. Ez a közvetítés szempontjából lényeges dolog, hiszen a szegregált



körülmények között élők - és itt ez nemcsak a területi elhelyezkedésre, hanem a mentális állapotra is vonatkozik – egyik legfontosabb jellemzője a hozzáférés biztosítása, amiben úgy gondoljuk, hogy számíthatunk majd ezekre az európai uniós projekt keretében kiképzett szociális asszisztensekre. És a lakhatás ügyében hadd említsem meg még azt, hogy most indult négy régióban nyolc olyan programunk, ami nem romatelep-felszámolásról beszél, hanem a helyi sajátosságoknak megfelelően vagy rehabilitációról vagy egyéni segítségéről azoknak, akik maguk is hozzájárulnak ahhoz, hogy lakáskörülményeik javuljanak.

A társadalmi konzultációnak következtében két résszel egészült ki a stratégia. Az egyik egy kommunikációs rész, amit különösen köszönünk a bizottságnak, hogy a bizottsági keret terhére lehetett ezt a munkát elvégezni, elnök úrnak ezt külön köszönöm. A kommunikáció nem a stratégiának a kommunikációját jelenti elsősorban, hanem annak a hiányosságnak a konstatálását és ezzel kapcsolatban egy stratégiai előkészítést, hogy hogyan fogja a közvélemény, hogyan fogadja a többség azt, amikor a kisebbség számára vagy a kisebbséggel foglalkozóan készül egy stratégia. Úgy gondoljuk, hogy a siker nem elsősorban a pénzen múlik ebben az ügyben. Természetesen arról is beszélhetünk, de azon múlik, hogy sikerül-e a közvélekedésnek legalább egy részét pozitívrá hangolni ebben az ügyben. Felfedezik-e a saját érdeküket abban, hogy legyen ilyen felzárkózási és a romastratégia azok is, akiket nem közvetlenül érint. Tehát a kommunikációs részben erről beszélünk, a média szerepéről, a közpolitika szerepéről, a civil szervezetek szerepéről. És egy másik lényeges elem, amivel kiegészítettük a stratégiát, az a közbiztonsági fejezet volt.

Még zárógondolatként hadd mondjak valamit az intézményrendszerről, amin keresztül meg akarjuk valósítani ezt a stratégiát. Az egyik lényeges elvárása volt az európai stratégiának, ez a mi javaslatunk volt, hogy minden kormányban legyen pontosan meghatározható a kapcsolódási pont, és az, hogy kik a felelősök pontosan a stratégia végrehajtásáért. A mi államtitkárságunk létrehozásával megteremtettük ezt a pontot, és más országoknak is meg kell teremteni, hogy az európai koordináció működjön. Fontos eszköze a koordinációnak a kormányzaton belül a Társadalmi Felzárkózási Cigányügyi Tárcaközi Bizottság. Tíz államtitkárság és a miniszterelnökség, valamint a KSH képviseltetik magukat ebben a tárcaközi bizottságban, ahol próbálunk minden olyan intézkedést, ami a kormány elé kerül a közfoglalkoztatástól elkezdve a közoktatási törvényen át minden más törvényt a romák, illetve a társadalmi felzárkózás szempontjából megvitatni. Ez az egyik legfontosabb eszköze a kormányzaton belül a koordinációnak.

A terepen pedig, a terepen való jelenlétet az átalakuló regionális képző központoknak a rendszere biztosítja, amely a '90-es évek elején jött létre. A Türr István Képző- és Kutatóintézet az, amelyik ennek a központi, budapesti központja. 12 helyszínen van jelen körülbelül 400 munkatárssal. Az ő dolguk az, hogy felkutassák azokat, akik semmilyen rendszerben nem szerepelnek ma, és valamilyen módon a felzárkózásnak a célcsoportjai lehetnek. Nekik képzéseket és más típusú mentorálásokat biztosítsanak. Ennek a rendszernek az átalakítása - valamikor ez a gazdasági minisztérium rendszerében volt – egyéves munkát vett igénybe. Most úgy gondolom, hogy felállt az a szervezet, amelyik egy sokkal komplexebb, nemcsak szolgáltatást, hanem elvárásrendszert is meg tud fogalmazni ebben az ügyben. Ők az a központ, ahol az oktatást, a foglalkoztatást, a lakhatást és az egészségügyi állapot javítását, és az antidiszkriminációs intézkedéseket megpróbáljuk együtt kezelni. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Államtitkár úr! Köszönöm szépen. Gondolom, az udvariasság szabályai szerint először Dani Eszter lelkipásztornak adnám meg a szót.

### **Dani Eszter református lelkipásztor hozzászólása**

DANI ESZTER református lelkipásztor: A Magyarországi Református Egyház örömmel és elismeréssel értesült a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási és Roma Stratégia című

tervezetnek a megszületéséről és annak nyilvános vitára és véleményezésre bocsátásáról. A stratégia több ponton is áttörés, és valóban üdvözlöttük ezt. Áttörésként értékeljük azt, hogy szakít azzal a korábbi szemléletmóddal, amely az etnikai kirekesztődés háttéréként szinte kizárólag a diszkriminációt, az emberi jogi sérelmeket és a többségi társadalom felelősségét hangsúlyozza.

Mindennek számos helyzetben valós fenyegetést jelentenek ezek a dolgok, ugyanakkor az egyoldalú megközelítés csak további feszültségeket gerjeszt. Egyetértünk ezért a stratégiatervezet komplex szemléletmódjával. Támogatjuk és szolgálatunkkal is elő kívánjuk segíteni a feszültségek csökkentésére való törekvést. Ennek a folyamatnak véleményünk szerint fontos eleme a leegyszerűsítő megközelítések és magyarázatok kerülése. A problémák feltárásában a mögöttes társadalmi folyamatok feltárása, a szakmailag megalapozott világos beszéd elengedhetetlen. Bízgatónak tartjuk, hogy az integráció elveként a stratégia rámutat az együttélés jövőjét biztosító együttműködés jelentőségére, a többségi és kisebbségi társadalom számára egyaránt építő felzárkóztatási módszerek kidolgozásának fontosságára, valamint arra, hogy a szakmailag megalapozatlan integrációs törekvések a szándékokkal ellentétes eredményekhez vezetnek.

Egyetértünk a stratégiai tervezettel abban, hogy az integráció folyamatába be kell vonni a helyi közösségek mindegyikét. Ugyanakkor hangsúlyozzuk, hogy ennek feltétele a kölcsönös megbékélés, és különösen a kölcsönös sérelmek tapintatos párbeszéd útján való kezelése.

Nemzetstratégiai jelentőségűnek és alapvetően elérhető célnak tartjuk, hogy 2020-ig félmillióval csökkenjen a mélyszegénységben élők száma. Ehhez véleményünk szerint is a stratégiában foglaltak jelentik az utat. Különösen is az oktatáshoz, a munkavállaláshoz, az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés növelése.

A hároméves kortól kötelező óvodai oktatás vagy óvodáztatás, integrációs oktatási programok, általános és középiskolás szinten, a hátrányos helyzetű csoportok gyermekeit megcélzó ösztöndíj, tehetséggondozó és kollégiumi programok, a hátrányos helyzetűeket foglalkoztató vállalkozások közbeszerzéseknél és egyéb területeken való preferálása, egészségügyi hálózat fejlesztése, és sorolhatnánk a példákat, ami ebben a stratégiában benne van. Örömmel láttuk ezeket.

Kiemelt jelentőségű lépés a szakképzés rendszerének gyökeres átalakítása. Hogy ez jobban illeszkedjen a piaci igényekhez. Különös felismerés, hogy e problémakörök összetettsége szakterületeken átívelő, átfogó megközelítésű programok következetes végigvitelét igényli. Lényeges szempontnak tartjuk ugyanakkor, hogy a szakképzés átalakítása a területi különbségekhez és az aktuális gazdasági, társadalmi, mobilitási viszonyokhoz igazodjon. Jó alap a továbblépéshez, hogy a cigányság helyzetének javítására irányuló intézkedéseket a hátrányos helyzetű régiókat és társadalmi csoportokat célzó, azaz nem etnikai, hanem területi és szociális szempontok alapján meghatározott programok keretébe ágyazza a stratégia.

Példaértékűnek tartjuk, hogy a stratégia rámutat a kulturális hátrányok csökkentésének fontosságára a szegénység elleni küzdelemben. Meggyőződésünk szerint ez valóban a felzárkózás egyik elengedhetetlen kulcseleme, amelyben a helyi közösségek és a helyben működő civil és egyházi közösségek pótolhatatlan szerepet játszanak.

Lényeges, és a stratégia által nem eléggé kifejtett szempont azonban a magyarországi cigány közösségek heterogenitása, gazdasági, területi és részben nyelvi tagoltsággal összefüggő kulturális sokfélesége.

A stratégia benyomásunk szerint az európai és hazai cigányságkutatások trendjéhez illeszkedően egységes kisebbségként kezeli a cigányságot, holott több kutatás is rámutatott a cigány háttérű csoportok eltérő környezeti és közösségi viszonyai egyenletlenné tehetik egy uniformizált, felzárkóztató program eredményességét.

Különösen ígéretesnek tartjuk a társadalmi felzárkóztatás politikai, szervezeti és intézményi hátterének új, azaz a mostani rendszerét. Üdvözljük, hogy a cigányság és a szegénység komplex problémáiról való képünk további árnyalására és így még hatékonyabb módszerek felé való elmozdulására is biztosít lehetőséget a stratégia. Különösen az érdemi, tudományos kutatások szükségességének elismerésével.

A problémakör ismeretének elmélyítéséhez felajánljuk a rendelkezésre álló tapasztalatainkat, szakmai hátterünket, intézményrendszerünk munkatársainak és gyülekezeteink segítségét is.

Kiemelt fontosságának tekintjük ugyanakkor, hogy ezek a kutatások megbízható és érvényes módszerekkel, ideológiai, gazdasági vagy politikai érdekek által való torzításoktól függetlenül történjenek.

Fontos, hogy a fenti támogatásra érdemes célok ne csak egy stratégiai tervezet erejéig hangozzanak el.

A céloknak és prioritásoknak komplex, több szakpolitikát is érintő átfogó, ágazatközi programok formájában kell megvalósulniuk, ami csak úgy képzelhető el, ha a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási és Roma Stratégiát valóban a kormányzat egészének munkája meghatározó célrendszerként fogadják el a döntéshozók, az állam és a társadalom egésze elkötelezi magát a megvalósulás mellett.

Bízunk abban, hogy a következő hónapokban és években az ehhez szükséges kormányzati szándék, az elkötelezettség is megszületik, és egy reális cselekvési terv alapján ésszerűen hozzárendelt és ellenőrizhető forrásokkal eredményes megvalósítási folyamat kezdődik.

A problémakör ismeretének elmélyítéséhez, ismét mondom befejezésül, hogy felajánljuk a rendelkezésre álló tapasztalatainkat, szakmai hátterünket, intézményrendszerünk munkatársainknak és gyülekezeteinknek a segítségét. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönjük szépen. Nemcsak a kerek és szép előadást, hanem a felajánlást is. A főtisztelendő Dúl Gézát kérem, hogy a katolikus egyház részéről az észrevételeit tegye meg.

### **Dúl Géza lelkipásztor (Váci Egyházmegye) hozzászólása**

DÚL GÉZA lelkipásztor (Váci Egyházmegye): A Nemzeti Társadalmi Felzárkózási és Roma Stratégia véglegesítésének utolsó pillanatában vagyunk. Hozzáfűztük már a romastratégiához a véleményünket, Székely püspök úr ebben a körben közzétette a hozzáfűzéseit. Én egy dologra szeretném, egy elemre szeretném felhívni még a figyelmet. Egy olyan elemre, amely véleményem szerint nem kap elég hangsúlyt, nemcsak a dokumentumban, hanem a mostani oktatási és szociális gondolkodásban sem. Háttérbe kezd szorulni.

A családi napközis intézményéről van szó. Ilyen címet adtam ennek a rövid kis hozzászólásnak, hogy A felzárkózás és integráció másik ága a családi napközi.

A jó pedagógus, amikor azt tapasztalja, hogy az osztályban egy gyermek rendetlenkedik, megvizsgálja: nem azért teszi-e ezt ez a gyermek, mert a periférián érzi magát? Aztán, ha ad neki egy hozzámért feladatot, és a gyermeknek a feladatban sikerei vannak, akkor látja, hogy immár harmonikusan be tud illeszkedni az osztályközösségébe. Nyilván egy társadalmi probléma ennél sokkal bonyolultabb, komplexebb, de ez a stratégia hasznos lehet nemcsak a pedagógiában, hanem a társadalmi szerepek kiosztásában is.

Talán nem mondok újat, amikor kiemelem, hogy az egész Felzárkózási és Roma Stratégia sarkalatos pontja nem az, amit a kormányzat vagy amit a többségi társadalom képviselői szeretnének tenni a romákkal és általában a társadalom peremére szorult rétegekkel, hanem azon áll, vagy bukik, hogy sikerül-e partnerként bevonni, az integráció

cselekvő főszereplőivé tenni a hátrányos élethelyzetű, sokszor apátiába süllyedt szegényeket, romákat, nem romákat.

A ráfordítások csak akkor szolgálják az előrelépést az integrációban, ha együttműködni akaró partnerek tiszta szándékai találkoznak, és azokat támogatjuk anyagi forrásainkkal. Az ellenkezőjére volt példa, nem akarom újra és újra felemlíteni.

Olyan mentális állapotba kell segíteni a felzárkózásra szorulókat, vagy meg kell találni azokat, akik olyan mentális állapotban vannak közülük, hogy az anyagi lehetőségekkel élni tudjanak, maguk és az egész társadalmi együttélés javára aktívvá váljanak. Így az ő integrációs törekvéseik is közös összefogásban, egészséges társadalmi kapcsolatokká forrnak össze. Az integráció csak kölcsönösen lehetséges.

A partneri együttműködésre az értelmiségi lét sem mindig biztosíték a mélyszegénységben élő, önértékelési problémákkal küzdő képzetlen személyekkel szemben az értelmiségi szemléletű, a többség magabiztossága felől közelítve támadhat bennünk olyan érzés, hogy nehezebb megtalálni a hangot a partneri együttműködéshez. A tapasztalat mégis azt mutatja, hogy ha küldetéstudattal rendelkező, talán magasabb képzettség nélküli emberek nekik megfelelő aktív szerepet kapnak, ennek hatékonyabb lehet az integratív hatása mint azoknak, akik, bár diplomával, de küldetéstudat híján nem riadnak vissza a tisztességtelen eszközöktől sem, és képzettségüket önérdekeik érvényesítése érdekében használják. Természetesen a képzett és küldetéstudattal rendelkező emberek nekik megfelelő feladatvállalását semmiképpen sem szeretném elvitatni. A társadalmi méretű integráció azon múlik, tudunk-e minél több személyt és nemcsak értelmiségieket, hanem azokat is, akik periférikus helyzetbe szorultak, a hátrányos helyzetű rétegekből kiemelni, és őket az együttműködés aktív szereplőjévé tenni. Egymilliónál is nagyobb létszámú, mélyszegénységben élő ember több mint fele a cigányságból kerül ki.

Máról holnapra nem tudunk mindenkit szakmunkássá vagy diplomássá képezni. A családi napközis intézménye éppen arra a feladatra igen alkalmas, hogy a cigányságban jelen lévő kompetenciát magas képzettség sok évig tartó elsajátítása nélkül gyorsan be tudjuk vonni a társadalmi cselekvésbe.

A cigányemberek kulturális, mentalitásbeli gyökereiből fakadóan olyan képességekkel rendelkeznek, amelyeket még nem hasznosított eléggé a társadalom. A cigányemberek közül sokan vannak olyan személyek, akik különösebb pedagógiai végzettség nélkül könnyedén megtalálják a hangot azokkal a gyerekekkel is, akikkel a pedagógusok az iskolában nem boldogulnak. Ezt igazolja a pedellusi rendszer sikere, ahol megfelelő személyeket alkalmaztak az iskolákban.

A cigányemberek jó kedélyű, néha nyers irányításokat megjelenítő, mégis cigányosan kedveskedő sajátos gyermekszeretete és az ehhez a hangvételhez szokott gyerekek biztonságot kereső szíve pillanatok alatt megtalálja egymást, és a követelményeket támaztó iskola falai között is egymásra talál. Ezt a hangot magukénak érzik, és hallgatnak rá. A bennük jelen lévő féktelen csikócskák pillanatok alatt megszelídülhetnek, és ami lehetetlennek tűnt az imént a követelményt támaztó tanár számára, a pedagógiát nem tanult pedellus szavára egy-kettőre megalósul.

A családi napközi rendszere azok közé az eszközök közé tartozik tehát, amelyre a cigányság a maga kultúrájából fakadó tudása folytán nagyon alkalmas. És ezt a tudást érdemes volna hasznosítani a társadalmi integráció javára. Nyilván a cigányemberek között sem mindenki egyforma, nem mindenkinek egyforma ez az adottsága, ezért ez sem kínálhat mindenkinek egyszerre megoldást. Azonban a családi napközi zsenialitása éppen abban rejlik, hogy azokat az embereket vonja be a hasznos társadalmat építő tevékenységbe, cselekvésbe, akik végzettség híján kívül rekednének. Pedig a családból hozott kompetenciájuk alapján a társadalom számára konstruktív, az integrációs folyamatban nélkülözhetetlen, bennük szunnyadó magatartást tudnak megjeleníteni. Ugyanakkor nem megalázó, és ezért nem destruktív mint a segélyek biztosítása számukra.

Többszörösen kamatozik tehát, mert nemcsak a gyerekeket segíti az iskolai beilleszkedésben és a tanulási előmenetelben, hanem ezt a tanodák talán szakszerűbben megteszik, nagy jelentősége van abban, hogy a magukat, a felnőtteket is bevonja, és tevékeny partnerré teszi a periférikus társadalmi rétegekből. Olyan jó szándékú, tisztességes, törekvő embereknek ad hasznos, az integrációban tevékeny szerepet és nem utolsó sorban megélhetési lehetőséget is, bár nem ez a fő szempont itt, akikben ez a képesség a családi napközi vezetőjeként a környezető társadalommal érintkezve hasznosul az iskolában a családinapközi-hálózatban résztvevő más roma és nem roma szereplőkkel kapcsolatban is.

A családi napközi vezetője maga is megtanul a társadalmi környezetben mozogni. Ezen sajátosságai alapján nem kettőzi meg a családi napközi a tanodák tevékenységét, nem párhuzamos ellátást biztosít. A tanoda a felzárkózottak tevékenysége a felzárkózók érdekében az iskolai hátránnyal küzdő gyerekek számára. A családi napközi ehhez képest más. Nem a felzárkózottak, hanem éppen a hátrányos helyzetű, a társadalomban a cselekvő részvételből addig kimaradtak tevékenysége lehet. Alanya nem az iskola, nem a pedagógustársadalom, hanem éppen azokat vonja be aktívan, teszi főszereplővé az integráció folyamatában, akikhez a felzárkózás szól. És éppen ebben van a hatékonyságának a titka. Az integráció másik ágát jeleníti meg. A felzárkózók aktivizálására biztosít lehetőséget. Nem végzett pedagógusok alkotják, de éppen ezért több. Ezért pótolhatatlan. Ha magasabb képzettséghez kötnénk, ezt a lényegét lúgoznánk ki, integrációs erejétől fosztanánk meg. Aztán el lehet gondolkodni azon, hogy egy nem képzett pedagógus által vezetett családi napközit hogyan lehet pedagógusok segítségével még hatékonyabbá tenni a gyermekek számára is.

Természetesen nem lehet mindenkinek családinapközi-csoportot biztosítani, hiszen a cigányemberek sem egyformán jól bánnak a gyermekekkel. Azonban egy törekvős, és ezért mások, a környezetük számára mintát adó réteget megerősíthet, és ezzel a mintával az apátiába sülyedteknek kiutat, reményt csillanthat fel. A családi napközi megfelel a készülő köznevelési törvény szellemének is, egész napra kiterjedő foglalkozást valósít meg. Javaslom a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási és Roma Stratégia adjon hangsúlyos helyet a programjában a felzárkóztatást szolgáló eszközei között a családi napközi intézményének is.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Azt hiszem, azzal a gondolattal kell továbbadnom a szót a Korinek professzor úrnak, hogy akinek füle van, hallja meg. A professzor úr előadását vagy mondanivalóját pedig azzal tudnám felvezetni, amit már sokszor elmondtam, hogy őszinteség nélkül nincs bizalom. Azt hiszem, hogy a professzor úr egy olyan kérdéstről fog szólni, ami a társadalmat részben nagyon megosztotta, részben pedig kényes kérdésként kezeljük, holott azt gondolom, hogy nincs kényes kérdés, mert őszinte beszéddel és párbeszéddel mindig a megoldás irányába tudunk előremenni. Professzor úré a szó.

### **Korinek László tanszékvezető (Pécsi Tudományegyetem ÁJK Kriminológiai és Büntetés-végrehajtási Tanszék) hozzászólása**

KORINEK LÁSZLÓ tanszékvezető (Pécsi Tudományegyetem ÁJK Kriminológiai és Büntetés-végrehajtási Tanszék): Köszönöm szépen, elnök úr. Felbízta érzem magam, hogy bátor legyek, továbbá, tekintve, hogy a Magyar Tudományos Akadémia delegált a Roma Integrációs Tanácsba, még arra is veszem a bátorságot, hogy akár a politikusokról is rossz véleménnyel legyek. Nos, kérem, a roma felzárkózási stratégia egy jó anyag. Amit Balog államtitkár úr elmondott, valóban ez a lényege. Amit én hozzátenni szeretnék, az csak annyi, hogy végre eljött az a pillanat, hogy hosszú távon is merünk gondolkodni erről a nagyon lényeges kérdéstről, és talán csökken annak a veszélye, annak a gyakorlatnak a megvalósulása vagy az eddigi politikai adminisztrációknak mindig megvoltak a kedvenc romái, akiket aztán, amikor már nem voltak kormányon a sajtó demonizált, az igazságszolgáltatás pedig kriminalizált. Nos, ez egy helytelen gyakorlat. Talán a romastratégia hatályba lépése is ezen valamit csökkenteni fog.

Ami újra nagy esély, az az, hogy tekintélyes összegek lehetnek, amelyek megmozdulnak a romastratégia megvalósulásában, azonban itt látok az esélyen kívül egy veszélyt is, nevezetesen, hogy az egyes fejezetekre mekkora összeget lehet allokálni. Önöknek mint honanyáknak, honatyáknak a szíves figyelmébe ajánlom, hogy persze, aki éhezik, annak most kell kenyeret adni, de gondoljanak bele, hogy mi lesz itt 30-40-50 év múlva, az első Roma Koordinációs Tanács-ülésem egy szakértőtől hallottunk egy igencsak elgondolkodtató adatot, amit most önöknek a lelkére bízok: 2050-ben Magyarország lélekszáma 7,5 millióra zsugorodik, ebből munkaképes korú 2,5-2,7 millió lakos lesz, és ezeknek a fele roma származású. Tehát ennek az országnak kutyakötelessége ezen elgondolkodni, hogy hogyan integrálja, hogyan aktivizálja ezt a nagyon lényeges és becses embertömeget. Vagy önöknek konkrétan, hogy ki keresi meg a nyugdíját. Nos, ami az allokálást illeti, arra szeretném az önök figyelmét felhívni, hogy persze, vannak nagyon sürgős teendők, tehát az éhezőknek most kell kenyeret adni, mert holnap már valószínűleg nem lesz kinek adni, de a hosszú távú építkezésre jelentős összegeket kell tartalékolni. Tehát a tűzoltás versus építkezésnél államférfihoz méltóan kell önöknek tudni dönteni.

És akkor, mivel itt lelkészek között ülök, áttérek egy másik kérdésre, amit talán elnök úr várt tőlem. Én kriminológus vagyok, tehát a bűnözéssel foglalkozom.

Elmondok egy esetet, ez megtörtént. Egy magyarországi településen élt egy idős asszony, aki ledolgozta szorgalmasan az egész életét. Egy nap megfőzte az ebédjét, a kis lábaskában még ott volt az ebéd, amikor egy fiatalember, történetesen roma, bement, felkapta az ételt, elvitte, és megette. Mikor megkérdezték tőle, hogy miért csinált ilyet, azt mondta, hogy éhes voltam. A maga módján talán még igaza is volt, de feltehetnénk a kérdést úgy, mint ahogy Krisztusnak feltették a vakon születettnél, hogy vajon ki vétkezett, a szülei, ő maga vagy a társadalom. Itt is feltehetjük ezt a kérdést: ki nem tanította meg ennek a fiatalembernek, hogy a még gyengébbtől nem vesszük el az enivalót. Nos, itt térek rá a dolgok lényegére.

Nincsenek adataink, tekintve, hogy tilalmazott az etnikai alapú bűnözési számbavétel, hogy ez a kérdés most hogy áll, de megosztok önökkel egy egész friss adatot. Most fejeződött be a Tököli Fiatakorúak Büntetés-végrehajtási Intézetében egy reprezentatív vizsgálat, ott kérem, 73 százalék vallotta magát romának. Banalitás, hogy ezt az önök figyelmébe idézem, hogy a fiatalkori bűnözés mindig a felnőttkorinak az utánpótlása. Tehát nincs okunk túlzott derűlátásra.

Amit én proponálni szeretnék, az az, hogy el kell ezen a kérdésen gondolkodni, és pedig oly módon, hogy – ha megengedik, 40 év tapasztalata nyomán azt mondom önöknek, hogy az elének kerülő felnőttkori bűnelkövetőkkel nincs mit csinálni. Nem tudjuk őket megjavítani. A börtön nem az a hely, ahol az emberek megjavulnak, ott eltévedt embereket drága pénzért még rosszabbakká teszünk. És ha végiggondoljuk, hogy egy-egy ilyen életutat hol lehetett volna még kicsit korrigálni, akkor az előttem szóló katolikus atyának a véleményét csak helyeselni tudom, a fiatalkori szocializáció az a pont, ahol még be tudunk avatkozni.

Kérem, gondoljanak bele: az önök gyerekei, unokái hatéves korban beülnek egy általános iskolába a padba, ahol a tanítónő természetesen középosztálybeli értékeket követel, tartsd tisztán a füzetedet, ne izegj-mozogj, írd meg a házi feladatot, és a többi. Az önök unokái ezt természetesen tudomásul veszik és nem is korholják őket, mert hiszen ők megszokták, hogy ezt így kell csinálni. Őket már az óvodában a munka világába játékosan bevezették. Nem így a mellettük ülő roma kisfiú, akit az ő szóhasználatával állandóan cseszegetnek, és előbb-utóbb megunja, és nem iskolába jár, hanem iskola mellé. És mi már tudjuk, hogy ő nem lesz 8. osztályos, nem szerez szakmunkás-bizonyítványt, őt már predestináltuk munkanélkülivé.

Tehát, amit mondani szeretnék, hogy kell a családi napközi, de talán kell még előbb, hogy kerül, ami kerül, minden roma kisgyereket óvodába járatni, de nem a szokványos

óvodákba, hanem lehetőleg olyan óvodákba, ahol roma óvónők foglalkoznak velük. Talán ők jobban értik ezeknek a gyerekeknek a problémáit, talán ők meggyőzőbbek. Ehhez persze az kellene, hogy induljon be Magyarországon a roma óvónőképzés, sőt előrébb megyek, a roma védőnőképzés. Tehát foglalkozzunk ezekkel a gyerekekkel olyan megoldásokkal, amely talán nekik jobban a kedvükre van.

Még egy rövid megjegyzés már csak: be kellene indítani a roma, nem roma konfliktusok vizsgálatát, ugyanis ebben az országban még van kilencmillió nem roma ember, és vannak olyan kistelepülések, ahol ez megkeseríti nagyon sok ember életét. Erre mindenképpen pénzt kellene áldozni, megtalálni, lehet, hogy már működnek is ezek a jó megoldások, amiket közzé kellene tenni, és legutoljára talán nem ártana egy roma televíziócsatorna. Egymillió emberért talán már érdemes lenne ez is. Nem szeretném lekicsinyelni őket, de lehet, hogy talán azokat a brazil stílusú szappanoperákat jobban megnéznék, ahol sugalmazzuk nekik azt, hogy kudarcos romák hol vétettek, hol hibáztak, hol kellett volna másként gondolkodni, és bemutatni sikereseket. Nos, hát ez az én véleményem. Köszönöm szépen a figyelmet.

ELNÖK: Köszönöm szépen, professzor úr. Azt hiszem, hogy egy verssorral lehet összegezni professzor úr mondanivalóját: „a fiúkért valaki felelős”.

Tudom, hogy az ülésvezetés nem engedné meg, de engedjék meg, hogy elmondjak egy történetet, ami nem a romákról szól, hanem magáról a bűnözésről, mert professzor úr erről beszélt. A múlt héten egy reggeli misén azt mondja a pap, hogy a misét hálából mutatja be. Valakihez betörtek, elvittek egy-két darabot, és valahogy nem találták meg a pénzét, ami több százezer forint volt. És bejött, és szétosztotta a szegények között, ami ott maradt. Ma élnek ilyen emberek is mellettünk, akik keresztény indíttatásból a megbocsátást ilyen fokon tudják gyakorolni. És ez is a magyar valóság.

Ezek után a bizottság tagjainak adok szót abban a sorrendben, ahogy eddig jelentkeztek. Farkas Flórián, Szabó Timea, Csöbör Katalin, Lendvai Ildikó, Kulcsár Gergely, Zagyva György. Utána megyünk tovább. Tehát Farkas Flórián!

### **Képviselői hozzászólások, kérdések**

FARKAS FLÓRIÁN (Fidesz): Köszönöm szépen, elnök úr. Államtitkár Úr! Kedves, az elnökségben helyet foglaló Előadók! Azt hiszem, hogy sorrendben körülbelül úgy hangzott el a romastratégia ismertetése, hogy először egy szakmai, szakpolitikai, majd egy filozófiai, aztán pedig egy tudományos, majd egy kriminológiai tájékoztatás történt. Szerintem helye van ezeknek a megközelítéseknek, és kellene is ezek. A 73 százalékos aránnyal, ami Tököl büszkeségét illeti, azért vitatkoznék, mert még két adatot meg kellene nézni, és nem biztos, hogy az a jó, hogy egy induló programban ilyen párhuzamot húzunk.

Két adatot meg kellene nézni, az egyik a százalékos arány Magyarországon. Másfelől pedig, hogy milyen bünelkövetők ezek a fiatalok. Engem ezek érdekelnének, és körülbelül ennyit a legutóbbi hozzászólásról.

Aztán, hogy ezek hogyan vallották, miképpen magukat, ez egy harmadik, sejtelmes kérdés is lehet akár.

Most azért aztán engedjenek meg egy másik sajátos megközelítést, ami szerintem hiányzik a program megközelítéséből, azaz politikai megközelítésből szóljak először. Nyilvánvaló, hogy ebben a programban két nagy felelős van. Helyzeténél fogva van az államhatalom, a kormányzat, és még inkább sorsánál, társadalmi helyzeténél fogva van a magyarországi cigányság. És mégis a legnagyobb felelősséget a magyarországi cigányságra osztom le. Mert amikor a partneri viszonyról szolt az egyik előadó, szeretném kijelenteni, hogy a partnerség mint olyan készen áll, jelen van. Tehát megérkeztünk. Itt vagyunk. Ezért aztán a felelősséget is ilyen tekintetben elsősorban magunkra hárítom. Azonban szeretnék osztani ebben. Ugyanis én biztos vagyok abban, ha az ellenzék nem támogatja ennek a

programnak a megvalósítását és elmegyünk egy más irányba, és sok mindent lehet ráhúzni a magyarországi cigányproblémára, a cigányprogram gondozására, annak sikerére, sikertelenségére, de ha elkezdjük ezt olyan irányba vinni mint minden eddigi programot, akkor majdhogynem biztos ennek a sikertelensége. Tehát én egy ilyen program megvalósításában nagyban számítok a Szocialista Pártra, a Jobbikra, az LMP-re, és minden, az országban felelősen gondolkodó, még a politikai eliten, a parlamenten kívüli állampolgárra, cigányra és nem cigányra is. Ezért aztán én szeretném örömet és hálámot is kifejezni azért, hogy az egyház így felsorakozott ennek a programnak a megvalósításához.

A kormány mellett nekünk is ők a legfontosabb partnereink.

Akkor, amikor egy ilyen programot indítunk el, engedjék meg, hogy mint az önkormányzat elnöke, kérjek az ellenzékétől türelmet. Megértve azt a nehézséget, feszültséget, társadalmi hangulatot, politikai klímát, ami ma jelen van Magyarországon, mind gazdasági, mind kisebbségi, mind cigányság és nem cigányság között. De ha nem fogunk össze, ugyanúgy nem fog sikerülni, mint ahogy eddig nem sikerült egyetlen kormánynak sem a programja. Ezért is tetszik különösen, hogy ez a program figyelembe veszi ezt. Három elemet említenék én ebből, ami számomra azt igazolja, hogy ezt figyelembe veszi. Először is megszületett egy komoly politikai döntés arra vonatkozóan, hogy akarunk valamit kezdeni ezzel a kérdéssel. Azt kell hogy mondjam, hogy legmagasabb szinten történt meg akkor, amikor a miniszterelnök úrral aláírtunk egy ilyen megállapodást. Ez nagyon komoly üzenetértékű politikai vállalásunk volt. Ha a politikai döntés megvan és a legmagasabb szinten, akkor azt gondolom, hogy ez minden felelősen gondolkodó felnőtt állampolgárra kell hogy érvényes legyen. Ez eddig hiányzott a kormányzati romastratégiákból, romaprogramokból.

A másik, ami itt némileg érintve volt, az az, hogy minden forintot ellenőrizni kell. A politikai elit ettől irtózik. Ettől mindig irtózott a felelős vezető, a vezető egyáltalán, de higgyék el, másként nem megy. Ha nincs ellenőrzése annak, hogy hová mennek a pénzek és milyen ennek a sikere, akkor ennek megvan az a reális veszélye, hogy még lehet, hogy el sem lopják azt a pénzt, de rossz irányba megy, nincs eredménye, hatása, következésképpen főlegesen szórjuk ki az adófizető állampolgárok pénzét. Ezért aztán, amikor az egyik legnagyobb civil társadalmi vitát folytattuk le az államtitkár úr vezényletével, a minap, talán két vagy három hete, nekem nagyon tetszett, mikor először is kiállt ez a monitoringirányítást koordináló szervezet, és elmondta ennek az egész programnak a rizikófaktorait, de azt is, hogy körülbelül melyek azok az állomások, ahol már be kell építeni a kontroll konkrétumát minden tekintetben. Vagyis nem szabad, hogy előforduljon az mint eddig, hogy 120 milliárdot úgy használtunk fel, cigányügyi integrációra, hogy ennek az eredményét nem látjuk. Tehát egyfelől ez, másfelől pedig az, hogy lássa a társadalom, az állampolgár, akinek a pénzét költjük, hogy mire van fordítva. Tehát, ha van eredmény, akkor arról beszélni kell, a pozitívumokról beszélni kell.

Aki pedig hibát követ el, azt felelősségre kell vonni a lehető legrövidebb időn belül. Tehát egy új szempontú megközelítés van mind kormányzati részről is, mind pedig cigánypolitikai szempontból. A harmadik elem, ami nekem ebben még tetszik, és új megközelítésű, hogy a lehető legszélesebb társadalmi egyeztetés vette és veszi körül ezt a programot, úgyhogy én ehhez magunknak sok sikert kívánok.

Még annyit szeretnék mondani, hogy a magyarországi cigányság, az Országos Roma Önkormányzat készen áll a program megvalósítására, az ebben való segítségnyújtásra. Úgy állunk készen, hogy 2500 településen van választott vezetőnk, hatezer választott vezetővel, és ez minden biztonnal kevesebb négy év múlva sem lesz. Tehát soha ilyen egységgel bíró, soha ilyen felkészült intézményi háttérrel rendelkező romapolitikai struktúra nem volt, de még ilyen szervezet sem. Tehát készen állunk a programban való részvételre és a közös értékelésre, ellenőrzésre is. És bocsánat, de nekem közben el kell mennem egy nagyon fontos helyre.



ELNÖK: Köszönjük szépen. A következő hozzászóló Szabó Timea alelnök asszony.

SZABÓ TIMEA (LMP): Köszönöm szépen a szót. Először is köszönöm az itt megjelenteknek az információt, külön köszönöm Balog Zoltán államtitkár úrnak a kimerítő előadását.

Néhány dolgot jegyzeteltem az államtitkár úr által elmondottakból, illetve magából a stratégiából is. Először is öröndetesnek tartjuk azt, hogy az EU-elnökség által elfogadott nemzeti roma integrációs stratégiák európai keretrendszere utána a magyar kormány is eleget kíván tenni tagállami kötelezettségeinek, és elkészítette ezt a roma stratégiát. Úgy véljük, hogy az anyag szándéka, indíttatása alapvetően jó, ezzel egyetértünk. A célkitűzésekkel is maximálisan egyetértünk. Maga a helyzetkép, a helyzetleírás is nagyon részletes és alapos. Szintén bizakodásra ad okot számunkra az, hogy a stratégia felismeri azt, hogy a romák felzárkóztatásáért tett hatékony lépések az egész társadalomnak az érdekét szolgálják. Ez egy nagyon fontos felismerés különösen a mai kormányzati társadalompolitikát ismerve.

Külön üdvözljük azt, hogy az anyag átveszi az LMP számos korábbi ajánlását, illetve magát a koncepcióját is. Érdekesnek tartom én személy szerint azt, hogy még Balog államtitkár úr egy alkalommal élesen kritizálta a parlamentben az LMP színvak esélyteremtő programját, most úgy tűnik, hogy ez a stratégia is ebbe az irányba megy el. Államtitkár úr pont említette, hogy itt nemcsak a romákról, hanem a mélyszegénységben élők problémáiról, az ő felzárkóztatásukról is kell hogy szóljon ez az anyag. Úgy gondoljuk mi is, hogy kifejezetten a cigányságra irányuló intézkedések akkor igazoltak, indokoltak, hogy ha az orvosolni kívánt probléma kifejezetten etnikai vonatkozású. Ezzel mi is egyetértünk. Ilyen egyébként szerintünk az oktatási szegregáció kérdése többek között.

Engedjenek meg nekem néhány kritikai észrevételt is. Ezt három szinten gondolom én, vagy három szinten látjuk az anyagban. Az első az az ellentmondás, hogy az anyag azt mondja, hogy ez a romastratégia összhangban van a korábbi stratégiákkal. Ezt véleményünk szerint helyesen mondja, de azt is kimondja, hogy összhangban van a kormányzati politikával is. Hát ezt most államtitkár úrnak dicséretnek szánom, hogy szerintünk nincsen összhangban a kormányzati politikával, hiszen a kormány az egyenlőtlenségeket és a leszakadást növelő gazdaságpolitikát támogat most, a stratégia pedig ennek az ellenkezőjét. Jobban örülnénk, hogy ha a kormányzati politika is abba az irányba menne el, amibe egyébként ez a romastratégia kíván elmenni.

Egyébként sajnos ez az ellentmondás abból is látszik, hogy a jövő évi költségvetésben azért az egészségügyi, a szociális ellátások terén, illetve az oktatás terén is elég komoly megvágások lesznek.

A második szintű probléma az, véleményünk szerint, hogy ez nem tekinthető egy stratégiának. Tehát míg a célkitűzések, a helyzetelemzés nagyon alapos, nagyon részletes, ebben nagyjából ki is merül. Én ezt inkább egy politikai deklarációnak hívnám mint egy stratégiának. Sajnos nem látjuk azt, hogy ezekhez a célokhoz milyen eszközök vannak hozzárendelve, milyen források vannak hozzárendelve. Véleményünk szerint ez az anyag nem tartalmaz számon kérhető vállalásokat, ez egy nagyon nagy hiányossága.

A harmadik észrevételünk, illetve konkrétan a megjelölt területekkel kapcsolatos, a gyermekjólét kérdésében hiányoljuk a tudatos családtervezési programokat. A helyi megoldásokat. A sikeres Biztos kezdet program erősítése sem szerepel hangsúlyosan az anyagban. Az oktatásintegráció terén azt üdvözljük, illetve dicséretes, hogy maga az anyag is komolyan bírálja az eddigi integrációs törekvéseket és megoldásokat, és felismeri azt, hogy a roma nem roma gyerekek együttoktatása terén azért az eddigi kormányzati politika megbukott, azonban továbbra sem látjuk azt, hogy ezt hogyan kívánják orvosolni.

A Hoffmann Rózsa által beterjesztett törvénymódosítás sem ebbe az irányba megy el, amit egyébként ez az anyag kitűz maga elé.

A foglalkoztatás terén, és ezt Korinek professzor úr is hangsúlyozta, csak nem egészen így, hogy a valódi munkahelyteremtést kellene jobban hangsúlyozni. Az kellene hogy legyen a fő prioritás. Ehhez nyilván vállalkozásbarát adópolitikára lenne szükség, ami eddig nem nagyon látszik a kormány intézkedéseiben. Úgy véljük, hogy a közmunkaprogramokba való kényszerítés nem megoldás, nem fogja ezt a célt szolgálni. Kíváncsi lennék egyébként e téren Balog államtitkár úr véleményére. Majd a végén néhány konkrét kérdést is megfogalmaznék egyébként.

Úgy gondoljuk, hogy nem elég az, amit a stratégia hangsúlyoz, hogy a pénzbeli ellátásoknak munkára ösztönzőnek kell lenni, hanem ezeknek azért minimális megélhetést is kellene biztosítaniuk. Illetve hát hiányoljuk a konkrét helyi programokat és eszközöket, amiket globálisan hiányolunk a programból.

A lakhatás terén végül itt úgy gondoljuk, hogy a megfizethető bérlakások és a szociális bérlakások, a közösségi lakásszektor jelenthetné még a megoldást, ami szintén nem szerepel elég hangsúlyosan ebben az anyagban.

És akkor kérdeznék néhányat, amivel kezdtem, hogy a stratégiai célkitűzések megfelelőek. Ha választ tudnánk arra kapni, hogy ezeket hogyan kívánják elérni, mert nem világos az anyagból. Milyen eszközökkel és főleg milyen forrásokból kívánják ezt elérni.

Államtitkár úr is beszélt arról, hogy széles körű egyeztetés volt, illetve meghallgatták a civilek véleményét is. Azért itt sok szervezet, sok szereplő konstruktív kritikákat megfogalmazott. Hogyan kívánják beépíteni az általuk elhangzottakat az anyagba, magyarul mik a következő lépések az egyeztetés terén?

Sok kritika érkezett azzal kapcsolatban, hogy nincsenek mérhető indikátorok az anyagban. Kívánják ezt bárhogyan korrigálni? Kiegészíteni, javítani ebben az irányban?

Egy következő kérdésem az lenne, hogy az anyagból azért fájó hiány az emberi jogi megközelítés. Ez tudatos, nem tudatos? Miért történt így, mi erről államtitkár úr véleménye?

A kétoldalú szemléletformálás terén ezt egy üdvözlendő és abszolút szükséges dolognak tartjuk, de szintén nincsenek konkrétumok megfogalmazva ezen a téren az anyagban, hogyha erről esetleg hallhatnánk néhány szót. És látom, hogy elnök úr még nem türelmetlenkedik, úgyhogy még két kérdést feltennék.

A stratégiából nem derül ki egyértelműen az államtitkárság véleménye az iskolai deszegregációval kapcsolatban. Az erre szánt központi források felett az államtitkárság rendelkezik, mire kívánják ezt fordítani és hogyan, ez számomra nem volt teljesen világos az anyagból.

Az is szerepel, hogy az államtitkárság kívánatosnak tartja az etnikai adatok gyűjtését. Valóban így van-e, jól értelmeztem-e én ezt az egyébként a 29. oldalon megfogalmazott pontban? És miért, van-e erre nézve konkrét javaslata az államtitkárságnak?

Utolsó kérdésem, hogy a gyöngyöspatai és egyéb tapasztalatok ismeretében államtitkár úr sikeresnek tartja-e a jelenlegi közfoglalkoztatási programot, vannak-e más elképzelések a tartós munkanélküliek foglalkoztatásával kapcsolatban.

És még egy utolsó megjegyzés, ezt már Korinek professzor úr mondandójához: hát hogy finoman fogalmazzak, enyhén felkavarónak tartottam az ön történetét, szándékosan nem akarom a felháborító szót használni, mert eddig igyekeztem konstruktív lenni. Azt gondolom, hogy amikor egy Nemzeti Társadalmi Felzárkózási és Roma Stratégiáról beszélünk, egyébként ezt Farkas képviselőtársam is egy kicsit finomabban jelezte, nem kéne ennyire stigmatizáló történetekkel sulykolni az itt megjelenteket, és egyébként, hogyha valóban egy konstruktív párbeszédre törekszünk, akkor nem olyan történetekkel kell kezdeni, hogy éppen a romák hol loptak és hol nem. Én tudok ennek az ellenkezőjére is öt példát felsorolni, mégsem kezdem azt minden törvényjavaslat tárgyalásánál, hogy engem hogyan raboltak ki nem romák több évvel ezelőtt itt.

Azt gondolom, hogy egyébként ezzel kapcsolatban, hogy a bűnüldözést mi segíti, illetve a fiatalok integrációját, illetve reintegrációját mi segítheti a mai magyar társadalomban.

Hát azt kell hogy mondjam, hogy kíváncsi lennék államtitkár úr véleményére, hogy a szabálysértési törvény jelen módosítása hogyan fog ebbe az irányba elmenni, amikor azt látjuk, hogy most már fiatakorúakat is el lehet zárni. Akár csekély bűnért is, tehát egy csokilopásért, teszem azt, anélkül, hogy akár egy javítóintézeti vagy egyéb reintegrációs programok léteznének, illetve ezekben gondolkoznának. Illetve valóban a represszív büntetőpolitikát tartják-e az egyetlen eszköznek a szegény vagy akár roma fiatalok integrációjával kapcsolatban.

És egy utolsó megjegyzés. Én csak remélem, hogy rosszul értettem Korinek professzor úr mondatát, hogy már nemcsak az iskolai, de most már az óvodai szegregációt is üdvözlendőnek tartaná, hogy most már óvodában is különítsük el a roma gyerekeket roma óvónőkkel. Remélem, hogy ez csak egy félreértés volt, és úgy gondolta, hogy azért itt, ahogy itt az anyagban is megfogalmazódott, hogy azért itt nem az lenne az üdvözlendő vagy a helyes irány, hogy már óvodában elkülönítsük a roma gyerekeket.

Egyébként egy roma tévé bevezetését mi is jó ötletnek tartanánk, nem feltétlenül a ki milyen hibát követett el alapon, hanem a jó példák bemutatásával. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Képviselő asszony, tiszteletben tartva véleményeit és kérdéseit, nyilván államtitkár úr, miután minden kérdés összejött, megfelelő választ kíván adni az ön feltett kérdéseire. Korinek professzor úrral kapcsolatban azonban egy különbségre hadd mutassak rá, hogy a tudományos kutatás sajnálatos módon tényeken kell hogy alapuljon, míg a vélemény lehet bármilyen, meg a sztorizás is, a média is lehet bármilyen, ettől meg kell különböztetni a tudományos kutatást és annak módszertanát.

A következő hozzászóló Csöbör Katalin.

CSÖBÖR KATALIN (Fidesz): Köszönöm a szót. Nagy érdeklődéssel és figyelemmel hallgattam az előadásokat és már rengeteg ilyen előadást hasonló témában hallgattam végig, és örömmel konstatoálom, hogy most már talán elérkezünk a cselekvés időszakába. Tehát örvendetes a nemzeti romastratégia elfogadása. Mindannyian tudjuk, hogy a romakérdés, romaügy most már nemcsak társadalmi probléma, hanem gazdasági probléma is, és ezt a kérdést nekünk kell megoldanunk. Ezt nem tudja a mélyszegénységben élő társadalom megoldani.

Külön öröm számomra, hogy az egyházak is részt vesznek ebben a programban, hiszen a mai globális gazdasági válság közepette és a globalizációban egyre inkább ilyen individuális gondolkodásunk van. Míg az egyházi iskolákban tapasztalataim szerint – a gyerekeim is egyházi iskolába jártak – a másokért élő embertípus jellemző, ha ezektől a gyerekektől megkérdezik később, mondjuk a credójukat, akkor ők pontosan tudják, hogy másokért is élnünk kell, nemcsak önmagunkért. Tehát nagyon fontos, hogy közösségekben tudjunk gondolkodni. És ne haragudjanak meg képviselőtársaim, de egy olyan területről jövök, Észak-Magyarországról, Miskolc felől, Alsózsolca-Felsőzsolca, sorolhatnám, ahol a romanépeesség elég magas arányban jellemző. Például Alsózsolcán 20-25 százalékban élnek, és elég nagy a feszültség a kisebbségi és a többségi lakosság között, és az ottani, bizonyos párthoz kötődő helyi politikusok vagy kötődő emberek azért ezt a feszültséget szítják folyamatosan. Akinek nem inge, ne vegye magára, de ez a feszültség borzasztó hangulatot kelt. Ezzel nem tudjuk ezt a helyzetet megoldani, és véleményem szerint nagyon fontos a közbiztonság, de ez a probléma társadalmi gyökerű és a gyökereket kell megtalálnunk és megoldanunk. Ezért is örvendetes ez a mostani nemzeti romastratégia, amely már bizonyos lépéseket tesz és mutat, hogy hogyan mászhatunk ki ebből a slamasztikából.

Ugye hallottuk az adatokat, hogy 2050-re hány ember munkája fogja esetleg a nyugdíjunkt megteremteni. Nagyon fontosnak tartom az oktatás kiemelését. Ahogy professzor úr is mondta, a felnőtt lakosság, aki a kisebbségi társadalomhoz tartozik, őket már nagyon nehéz átfórmálni. Viszont a kisgyerekek, öt- vagy hároméves kortól 13 éves korig az

iskolába, az óvodába be kell vonni őket, és nagyon örülök az egész napos oktatásnak, hogy őket ott tudjuk tartani, ezért örvendetesnek tartom ezeket a pályázati programokat és lehetőségeket, hiszen minden kísérleti programra most szükség van. Nem tudjuk, hogy melyik az, amelyik a leghatásosabb lesz, azért, hogy a gyerekek iskolában maradjanak, és ott egy másfajta nevelést, kultúrát kapjanak, mint amit otthon, esetleg a családban a kisebbségi társadalomhoz tartozóak nem kapnak meg.

Kupper András képviselőtársammal dolgozunk egy ilyen mintaprojekten, államtitkár úrral már egyeztetünk is többször. Tehát a művészeti oktatást, a zenének az átadását már kiskorban, csapatban, zenekarban a másokra való odafigyelés erősítése érdekében nagyon jónak és fontosnak tartjuk. Jó, hogy ha más országban már működő programokat esetleg le tudunk másolni, kiegészítve bizonyos elemekkel, amik a magyarországi kisebbségekre jobban alkalmazható.

Fontosnak tartjuk a mozgás, a tánc, a sport fejlesztését, amivel ott tudjuk őket tartani az iskolában és nem akarnak hazamenni. Tehát az iskolai lemorzsolódást talán meggátolná. Úgyhogy ezért kérném államtitkár urat, hogy mindenféle mintaprojektet, illetve ötletet próbáljon támogatni, hogy minél hamarabb megvalósulhassanak azok az elvárások és eredmények, amiket kitűzünk magunk elé, hogy ezek a gyerekek 2050-re esetleg olyan munkával tudjanak hozzájárulni a társadalomhoz, hogy a nyugdíjunkt is meg tudjuk teremteni. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. A következő hozzászóló: Lendvai Ildikó.

LENDVAI ILDIKÓ (MSZP): Köszönöm a szót, elnök úr. Először egy technikai megjegyzés: ugyan már okafogyott, de éppen, mivel tisztességes, komoly, vitára érdemes anyagnak tartom, ami előttünk van, mégis csak megteszem, picit szerencsétlenül sikerült itt az időpontokat összerakni, mert ezt az anyagot, amennyire tudom, csak tegnap estére sikerült megkapni. Nyilván nem a bizottság a hibás, mert ő rögtön továbbította, és persze mindnyájan igyekeztünk venni a 140 oldal akadályát, de mennyivel könnyebb lett volna igazi vitát folytatnunk, hogy egy picivel több idő van. De nem baj, így is lehet.

ELNÖK: Bocsánatot kérek, az igazsághoz a következő hozzátartozik, csak hogy tényszerűen rögzítsük: korábban mindenki megismerhette, mert a honlapon kint volt, ami társadalmi vitára lett bocsátva. Tehát nyilván ez a változat már az, ami a társadalmi vitát megjárta. A sok hozzászólás, észrevétel bedolgozása bizony nagyon komoly feladat egy olyan apparátusnak, amelyik nem ilyen nagyságrendekre tervezett. Köszönöm.

LENDVAI ILDIKÓ (MSZP): Természetesen látom, hogy ez már a véglegesített változat, örülök is neki, nagy munka van benne, csak kicsit jobb lett volna, ha két napunk van átnézni, de nem ez a lényeg. Nem ez a lényeg. Ezzel együtt, mondom, sikerült átnézni, ha valamit mégis rosszul mondok, akkor államtitkár úrék korrigálnak, és elnézik nekem, hogy csak egyszeri gyorsolvasásra volt mód. De megismétlem, ami miatt ezt felvetem. Ez egy tisztességes szándékú, jó színvonalú, és az állításai többségében, 99 százalékában támogatható anyag.

Természetesen igaz az, amit itt hallottunk, hogy részletes stratégia még nincs benne, de nyilván lesz a tárcák intézkedési tervével együtt egy, abból újból összeálló stratégia. De a helyzet elemzését és a politikai elveit messzemenően alkalmasnak tartjuk arra, hogy ez a részletesebb stratégia is kiépüljön.

Nincs már itt Flóri, de ő vetette fel és teljes joggal, hogy az ilyen típusú stratégiák, lévén, hogy természetüktől fogva hosszú távúak, akkor sikeresek, ha nem egyik párt vagy másik párt, hanem lehetőleg a parlament minél több pártja támogatja őket.

Mi erre készen is állunk, tehát nem pártpolitikai kérdésnek tekintjük. Ami jó az anyagban, az jó, függetlenül attól, hogy ki fogalmazta oda, és mondom, a nagy része jó, tehát ezt el tudom ismerni.

Külön örülök, hogy az anyag készítői szemléletmódját szintén nem pártpolitikai huzavonásra készítették, hiszen nem a nulláról kezdték sem a helyzet elemzését, sem az intézkedésekkel való számvetést. Sok minden olyat mondanak, ami elkezdődött más kormányok alatt, akár az első Orbán-kormány, akár szocialista és más kormányok alatt is folytatni kell. És persze sok kritikát is mondanak teljes joggal, hogy hol nem voltak elegendők, hát elegendők sehol sem, de hol szorul ilyen vagy olyan szempontból változtatásra a program.

Annak is nagyon örülök, és ez adta meg a keretét egy, a célokban való folytonosság vállalásának, hogy a tervezet maga is azt mondja, hogy támaszkodik a Roma Évtized közösen elfogadott programjára, és a Legyen jobb a gyerekeknek, a gyerekszegénység elleni program állításaira és céljaira is. Az csak egy félre-megjegyzés, de még ez is pozitív, hogy külön örülök, hogy ezáltal a Legyen jobb a gyerekeknek program mintegy rehabilitáltatott – tartalmában. Nyilván csak a kormányon belüli félreértés az oka és abszolút nem államtitkár úr a hibás, hiszen ő éppen ezt pozitív módon teszi meg a jegyzett anyagban, de a kormány egy másik államtitkára azért a parlamentben a programot firtató, tán LMP-s kérdésekre azt akarta mondani, hogy igen, egy olyan liberális társaságot, mint aki ezt annak idején kidolgozta, a kormány nem is akar támogatni. Az már csak hab a tortán, hogy aki Ferge Zsuzsától egy fél sort olvas, az pontosan tudja, hogy mennyire nem joggal címezhető neoliberais társaság, ő maga szegény nyilván sikolyokban törne ki. De nem ez a lényeg. A lényeg az, hogy a papíron az van, hogy ama program és más programok pozitív hagyományait egy sokkal szélesebb és helyesen kiszélesített alapon akarja ez a stratégia folytatni.

Amiben problémát látok, az csak nagyon kismértékben a leírt szöveg, ott tényleg apróságokra lehet rákérdezni vagy esetleg kiegészítést kérni. Azt látom problémának, és nem akarok konkolyt hinteni szerető szívek tiszta búzája közé, hogy mintha államtitkár úr és csapata a kormánypolitika általános húzásával bizonyos fokig szemben, akaratlanul szemben, és szerintem helyesen szemben fogalmazta meg ezeket a célokat. Míg itt majdnem csupa jó törekvés, addig a kormánypolitika fő húzásában, nem romapolitikában, ott elismerem a jó szándékot, általános társadalmpolitikában hát ellenkező következményekkel járó intézkedések történtek. Így az az érzésem, hogy ennek a programnak még azokat a lyukakat is be kell foltozni, amit a kormány most üt, és nemcsak azokat, amelyek az összes kormány vagy a társadalmi helyzet által húsz év alatt egyre szélesebbre tágult lyukak. Mindjárt utalok rá, hogy hol látom ezeket a frissen ütött lyukakat.

Először annyit, hogy – és ebben, akik háromszor voltunk kormányon muszáj önkritikusnak lenni, bár a húsz év egészére mondom – a törekvések nem voltak elégségesek. A romaintegráció nem sikeres törekvése volt az előző húsz évnek, minden részintézkedésével, jó szándékával vagy akár részsikerével együtt. A kritikámnak nem az az alapja, hogy mi haj de jó csináltuk, a mostani kormány meg itt gonosztevők vagy balfékek gyülekezete. Ez a nagy társadalmi projekt az elmúlt húsz évben talán nem is vált igazán nagy társadalmi projektté, de nem nevezhető összeteljesítményében igazán sikeresnek. És érdemes megnézni, hogy miért nem.

Én tudniillik egyetlen kormány részéről, a mostani részéről sem a jó szándékot hiányolom. Maga az elemzés is nagyon alaposan kimutatja, hogy mennyiségi szempontból, a szegénymutatók és a társadalmi juttatások szempontjából Magyarország nem is állt rosszul. Hát nyilván az ország nemzeti jövedelméhez és gazdasági helyzetéhez képest. Legalábbis 2009-ig, a válság bekövetkeztéig. Sőt, 2005 és 2009 között mint az előterjesztés írja, még csökkent is a szegénységben élők aránya, természetesen az egy ország színvonalához illik, és nem azt jelenti, hogy hú, de jól élt itt bárki az országban. Mégsem lehetünk erre büszkék,

vagy mégsem vált gyakorlattá, integrációs eredménnyé a mennyiségi törekvések viszonylag elfogadható szintje és szándéka.

Két okból nem lehetünk büszkék. Az egyikre már utaltam, hogy a válság nyilván szétzilálta azokat az eredményeket is, amik ebben megvoltak, itt az utolsó adatok 2009-esek. Nyilván már a 2009-es év is, benne is van az anyagban, rosszabb, mint a 2005-től 2007-ig, '8-ig terjedő időszak, és ha lenne 2010-es adat vagy a válság további éveinek adata, az biztos vagyok benne, hogy nem javulást tartalmazna ezen a téren. De ez csak az egyik ok, ez menthető és magyarázható, hogy válság idején a mennyiségi juttatások által elért eredmény csökken.

A másik ok, azt hiszem, hogy mélyebb. Hogy amit kormányról kormányra elérni törekedtünk, az régi szóval az élet színvonalát próbálta emelni a szegénységbe süllyedt, leszakadt ...

ELNÖK: Eladósodás!

LENDVAI ILDIKÓ (MSZP): Tessék? Örülök, hogyha segít a szót megtalálni.

ELNÖK: Eladósodás, ezzel segítetttem... Jó!

LENDVAI ILDIKÓ (MSZP): Most hirtelen nem értem, hogy hogy jön bele az eladósodás, persze, amikor juttatásokat növelünk, az mindig eladósodást okoz, de biztos nem akarja mondani az államtitkár úr, hogy például most nem kellett volna a családi juttatásokat növelni, mert az is eladósodást okoz. Az egy ország dolga, hogy azon belül hogy osztja el.

De visszamenve: életszínvonal-emeléssel, relatívan, amit ez a nagyon mélyen jelenteni tud, törekedtünk, és válság előttig a húsz év alatt talán sikerült is ebben elérni, de ez nem volt azonos az életminőség és az életesélyek javulásával. Az előterjesztés helyesen alkalmazza azt az Európában most divatos megközelítést, hogy van a jólét, a welfare, és van a jól lét, a well being, ami már az életkörülmények minőségét és az életesélyek – lakás, egészség, oktatás vonatkozásait – is említi. És mi ebben a well beingben, az esélyek és a minőség növelésében sokkal kevesebb eredményt értünk el. Mondom, mi - ez most az összes kormány - mint amit esetleg a válság előtti időben mennyiségileg valóságosan ki lehet mutatni. És ezért örülök annak, ha most ezeken a pontokon, helyesen keresi az anyag a célpontokat.

De hogy értettem azt, hogy szél ellen dolgozik ez az anyag, mert a kormánypolitika általános társadalmpolitikai törekvései itt-ott és nemcsak esetlegesen, ellentmondanak ennek? A következőre gondolok: családtámogatás. Szép és helyes az előterjesztés gondolata, hogy minden család számít. De a mostani családtámogatási rendszerben nem minden család egyformán számít. Az a rendszer, ami elsősorban a családi adókedvezményre épít, az köztudomásúlag hátrányba hozza a kiskeresetű, a keresettel nem rendelkező, tehát a nem adózót, ebben a népességben ez különösen nagy arányú, de akár csak az egyszülős családokat is. Értem én, hogy mi volt a célja a kormány családpolitikájának, azt akarta mondani, hogy ha dolgozol, és sokat keresel, akkor örülünk neki, ha te vállalsz több gyereket. Igen ám, de pedagógiai szemléltetésre felhasználni a szegény családok már megszületett gyerekeit, szerintem elfogadhatatlan. Értem én, hogy azt akarjuk mondani, hogy az vállaljon sok gyereket, aki el is tudja tartani, de azok a gyerekek, akik az eltartásra kevésbé képes családokba születtek, már megszülettek. Nem lehetnek illusztrációs alanyok. Ezért gondolom, hogy ez a családtámogatási logika a nagy társadalmpolitikában ellentmond az itt lévő helyes törekvéseknek. Ajánl egy orvosságot erre az anyag, azt mondja, hogy állítsuk vissza a rendszeres gyerekvédelmi támogatást. Ez helyeselhető, ha lesz rá pénz, bár itt nyilván közbeszól megint az elnök úr, hogy nem lesz rá pénz, mert eladósít minket, de ezzel együtt is lehet ilyen utat választani.

Egy apró problémára hadd figyelmeztessenek, mert ugye éltünk mindnyájan már ebben a rendszerben. A rendszeres gyerekvédelmi támogatás bevezetése jobb mint semmi. Jobb mint a mostani kizárólag családi adókedvezmény, a reálértékben csökkenő családi pótlék mellett, de éppen szerintem a mostani kormány törekvéseivel is szemben, ott képzett egy gödört a családtámogatások mennyiségében, ahol a már dolgozó, de minimálbéren vagy akörül kereső családok voltak, akik már nem kaptak rendszeres gyerekvédelmi támogatást, de még, csak nagyon kicsi mértékben tudják igénybe venni a családi adókedvezményt. Tehát nem vagyok ellene, hogy újrakezdjék, de akkor nem tudom, mi lesz ezzel a gödörrel, aki éppen sehová sem tartozik.

De ellentmondást látok a kormány foglalkoztatáspolitikája és az itt leírt célok között is. Mélyen egyetértek azzal, hogy aki a munkaerőpiacról kiesett 10-20 éve, azt a piaci versenybe visszavezetni nem olyan könnyű dolog. Hogy nem lesz 8 perc múlva annyi munkahely, és főleg olyan elvárásokkal bíró piaci munkahely, ami mindenkit, még a saját életében felszív. Világos, hogy nem piaci módszerekre is van szükség, ezért én nem ellenzem a közmunka és még más típusú munkaformák, szociális szövetkezet, bevezetését, de, de! Azt nagyon ellenzem a kormány általános foglalkoztatáspolitikájában, hogy az így alkalmazott közmunka nem szocializál hosszú távon munkateljesítményre.

Ha 8 órát dolgozom ugyanúgy mint más a munkaerőpiacon, csak én közmunkában, és nem kapom meg ugyanazt a bért, legalább a minimálbért, az nem arra fog nevelni, hogy dolgozni érdemes.

A harmadik terület, ahol ellentmondást látok, az oktatás területe. Nagyon jó cél az, hogy csökkentsük 10 százalékra 11 egész valamennyiről az idő előtt az oktatásból kimaradt gyerekek létszámarányát. De nyilván az anyag készítője, államtitkár úr meg biztosan nem, nem arra gondoltak, hogy ennek majd az lesz az eszköze, hogy leszállítjuk a tankötelezettséget, és ugyanaz a 16,5 vagy 17 éves gyerek majd nem számít kimaradtnak. Nem ez a módszer. Itt megint szembemegy a kormányzati oktatáspolitikája az itt kitűzött helyes célokkal.

Ami az integrált oktatást illeti: itt lehet, hogy egyedül vagyok ezzel az elképzeléssel, de nem biztos. Szerintem az integrált oktatás nem mondott csődöt, csak önmagában nem elegendő. Én az a generáció vagyok, aki iskoláskorában érte meg a nemek közti koedukációt. Nem sokan lehetünk itt így. Először lányosztályba jártam, aztán közbe jöttek a fiúk is, nem voltam boldogtalan, meg kell jegyeznem, de ezzel együtt (*Derűlttség.*) emlékszem, hogy a pedagógusokból is ellenállást váltott ki, mert nehezebb volt, tényleg nehezebb volt fiúkat és lányokat együtt nevelni, és az első két évben tele volt a szaksajtó olyan cikkekkel, hogy a koedukációs oktatás csődöt mondott. Ma már eszünkbe sem jut ez. Szerintem ugyanez a helyzet az integrált oktatással is. Igen, nehezebb feladat. De csődöt csak akkor mond, ha nem rakjuk mellé az iskolán kívüli felzárkóztatás programjait, például a tanoda programot, amit helyesen hangsúlyoz az anyag. Bár volna mód a jelenlegi 100 körüli tanoda helyett valóban sokkal-sokkal többnek a finanszírozására, és itt helyeslem a családi napközi gondolatát is. Ugyanezt a kiegészítő felzárkóztatást tudja a szerintem egyedül helyes integrált oktatás mellé biztosítani.

De van teendő, ezt mintha nem látnám az anyagban, de lehet, hogy tévedek, és ezért tényleg elnézést a közoktatás, főleg az általános iskolai oktatás tartalmának korszerűsítésében. Azt mondják nemzetközi összehasonlításban, hogy az a tudásanyag, amit mi az általános iskolában adunk, kevésbé ad szociális készségeket, de éppen a beilleszkedéshez szükséges konfliktusmegoldó készségeket, éppen a mindennapi életben való jártasság képességeit, amire éppen a leszakadó, többek között roma, cigánysághoz tartozó társadalmi csoportoknak volna szüksége.

Végezetül egy negyedik terület, ahol talán nem ellentmondást látok a kormánypolitika és az anyag között, de lemaradást. Ez pedig az a helyes felismerés, amit államtitkár úr szóban is hangsúlyozott, hogy az unió elvei és helyes gyakorlata szerint explicit, de nem exkluzív

szociális támogatásra van szükség, vagyis nem kizárni a nem cigány szegényeket, de jó explicit módon odacélozni, ahová kell.

Ennek - sok szakértő is mondja ezt – az egyik legsikeresebb célzása a területi célzás. A leghátrányosabb kistérségek megcélzása, ahol a segítség egyformán eléri a cigány szegényt és a nem cigány szegényt, és ezért kevésbé is gerjeszt konfliktusokat. Ez helyesen szerepel az anyagban, nagyon támogatom, de azt tapasztalom, remélem, csak átmeneti a lemaradás, hogy az ezt szolgáló speciális programok 2011-ben kifutottak, ebben az évben már nem nagyon jött pénz ezekre, viszont az új programok még nem indultak meg. Önök, államtitkár úrék közreműködésével ez felgyorsul, mert szinte ez a legjobb és a legkevesebb társadalmi konfliktust, előítéletet és ítéletet kiváltó modell.

Ajánlanék ugyanakkor két dolgot még az anyag kiegészítésére, mert ezek inkább a kormánypolitikával való, általam vélt konfliktuskontakt jelzései. A két kiegészítés lehet, hogy nem is az anyagra, hanem a tárcák terveire vonatkozik. Az egyik: még mielőtt nagy stratégiánk van, és nagyon sok kicsi apró lépést lehet megtenni, majdnem tárcaszinten is az integráció segítésére. Ha már a területfejlesztési programokról volt szó, az ebben dolgozó roma és nem roma, de szegénységgel foglalkozó civil szervezetek 2010 nyarán letettek egy nagyon komplex ajánlást a kormány asztalára, hogy hogyan lehet a pályázat feltételeit rugalmasabban, helyben könnyebben elérhetővé és megpályázhatóbbá tenni. Tudom, hogy az unió ebből a szempontból nem a világ legrugalmasabb intézménye, de érdemes volna előszedni minden különösebb nagy stratégia nélkül is ezeket.

Ugyanúgy érdemes volna megnézni, hogy az egyszerűbb vállalkozások indítását, takarítás, favágás, mozgóárusítás, hogy az ezen a területen, ahol ezek a rétegek is tudnak labdába rúgni, itt nem lehetne-e könnyíteni valahogy a vállalkozóvá válást. Akár úgy, hogy itt ne kelljen azt a bizonyos vizsgát megkövetelni, amihez az iskolai végzettség is kell, akár úgy, hogy rájuk is vonatkozzon a Start-kártyának már az ilyen egyéni, önfoglalkoztatókra is az a kedvezménye, hogy a tb-t át lehet vállalni, és így tovább, és így tovább.

Végül harmadik ilyen kicsi területnek, tehát ahol piciben is lehet talán előremenni, és itt lehet, hogy nyitott kaput döngöttek, mert nem pontosan látom még át, hogy az új önkormányzati törvény ezeken hogy változtat, de a régi létszám szerinti normatív finanszírozás nem tudott éppen a létszám szerinti normativitás miatt tekintettel lenni a különösen hátrányban lévő települések szociális gondjaira. Például az, hogy hány családsegítőt kell alkalmazni, azt létszámtól tette függővé és nem attól, hogy más egy ilyen nagyközség, meg egy olyan nagyközség. Tudom, hogy változik a rendszer, de nem tudom, hogy ezen segítenek-e.

Vagy például a korábbi rendszer, mondom, a mi rendszerünk, tehát senkire nem mutogatok, vagy az általunk is használt rendszer csak 40 ezres lélekszám fölött tette egy önkormányzatnak kötelezővé az adósságkezelésben való segítségnyújtást, holott talán a legnagyobb a probléma éppen a kistelepülésekben. Ha ezekben a picikben tudunk előrelépni, akkor csoda nem lesz, de nem kell megvárunk a nagy stratégia, nagy gőzhenger beindulását.

Végül egyetlen javaslat még, ami talán nem részletjavaslat. Pontosán azért, mert nagyon egyetértettem az anyagnak azzal a szemléletével, hogy itt nem cigányproblémáról, nem is csak szegényproblémáról, hanem nemzeti sorskérdésről van szó, hogy az integráció egy nemzeti ügy, ezért nem olyan analógiát teremtve, ami helytelen, de talán érdemes lenne az Obama-modellt egy picit megnézni. Tudom, hogy mi a különbség, amerikai feketék integrációja és roma integráció, de van hasonlóság is. Az Obama-modell pont azon alapult, hogy ennek a, ha úgy tetszik, nemzeti összetartozásnak a tudatát mindkét oldalról ápolja. És ebben nemcsak az egyéni integráció útjai szerepeltek már Obama előtt is, nem Obama néven, hanem az úgynevezett kollektív integráció útjai is, amikor egy közösség kultúrája válik megbecsültebbé a többség számára is. Tudjuk, hogy Amerikában az afrofrizurától kezdve az afroamerikai zenéig sok eszközt találtak erre. Itt kevésbé elkülönülő és önálló kultúráról van szó. De bizonyos elemeinek, kvázi kollektív presztízs-növelése szintén egy alkalmazható



módszer a zenétől a konyháig és a folklórig. Nem pótolja az egyéni integráció útjait, de szerencsésen kiegészítheti azt, mint ahogy, mondom, erre más országokban volt példa.

Én is elnézést kérek elnök úrtól, hogy ilyen hosszú voltam, de úgy gondoltam, hogy nagyon fontos anyagról beszéltünk. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Utóbbi mondattal teljes mértékig egyetérték, meg az előbbivel is, hogy hosszú volt, meg azzal is, hogy fontos erről beszélni. Kulcsár Gergely következik.

KULCSÁR GERGELY (Jobbik): Köszönöm a lehetőséget. Nagyon régi mulasztást próbál pótolni a kormány azzal, hogy elhatározta, hogy megalkotja a romastratégiát, ezt nagyon helyesen tette, mert valóban tarthatatlan a cigányság jelenlegi állapota, és mindenképpen tenni kell azért, hogy ez változzon. Viszont úgy gondolom, hogy a dokumentum konzerválja az elmúlt évtizedek zsákutcás cigánypolitikáját, amely hazánkban eddig megvalósult.

Véleményünk szerint a tervezet egyik legnagyobb hibája, hogy a cigányság problematikáját egyedül a mélyszegénység okozatának tekinti, bár államtitkár úr említette, hogy nemcsak ez az ok, de ez a dokumentumból nem nagyon derül ki. Nem tagadjuk, szerepet játszik a szegénység a cigányság problémái között, azonban egyáltalán nem tekinthető ez kizárólagos oknak. Egészen más probléma van a cigányság egyes adott részével és mondjuk a mélyszegénység legalján elhelyezkedő hajléktalanokkal. Ezt szerintem mindenki így gondolja.

A dokumentumban szerepel, hogy felállt 27 taggal a Roma Koordinációs Tanács, azt viszont nem lehet tudni, hogy kik és miért kerültek oda, viszont azt tudjuk, hogy a parlamenti ellenzék nem delegált oda senkit, nem politikusra gondolok, hanem szakértőkre. Nagyon fontosnak tartjuk ennek a tanácsnak a működését, hiszen ez a tanács százmilliárd forint fölött fog diszponálni. Viszont a széles körű egyeztetésbe talán be lehetne vonni az ellenzékét is.

Mik azok a kérdések, amik nem kerültek bele a tervezetbe? Nem található a sok oldalas dokumentumban például a bűnözés elleni zéró tolerancia, a bűnözés szó sem nagyon szerepel, és ezért is örültem Szabó Timeával ellentétben annak, hogy Korinek professzor úr megemlítette a tököli 73 százalékos arányt, Debrecenben a javító-nevelő intézet dolgozóival beszélgetve hasonló arányok vannak ott is, és gondolom, az országban más hasonló intézményekben is. Őszintén kell erről beszélni, hiszen csak úgy tudunk megoldásokat találni.

A cigánypolitikai elit előzetes vagy utólagos felelőssége, átvilágítása sem szerepel az anyagban mint ahogy sem, hogy szükség lenne egy felmérésre a cigányság tényleges és valódi állapotáról országunkban. Nem szerepel az anyagban az, hogy a bentlakásos iskolákra igenis szükség lenne, önfenntartó börtönöket kell létrehozni, a diákok, pedagógusok védelme az iskolai erőszakkal szemben, a szociális kártya, a szociális rendszer átalakítása, a megélhetési gyermekvállalás, az uzsorázás, a családi pótlék- és segélyezési rendszer átalakítása sem szerepel a tervezetben.

Véleményem szerint meg lehet állapítani, hogy az van ebben az anyagban, ami az elmúlt évtizedekben mindig, pusztán jogok, kötelezettségek nélkül fognak megvalósulni.

És még egy dolgot szeretnék említeni, Farkas Flórián említette a pénzmozgás feletti felügyeletet, ami tényleg nagyon fontos, és egyetértünk vele, viszont 2008-ban az Állami Számvevőszék jelentése szerint a pályázatok többségénél nem határozták meg pontosan a célt, vagyis, hogy a cigányokat mint etnikai kisebbséget vagy a halmozottan hátrányos helyzetűeket szeretnék támogatni. Az ÁSZ szerint ezt menet közben nem igazán lehet ellenőrizni. Erre oda kellene figyelni, hiszen a tervezet szerint ez a probléma nem megoldott. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen, képviselő úr. Azért egy megjegyzést engedjen meg, ha az a kitétel, hogy mindenki így gondolja, ahogy ön, ez, azt gondolom, hogy ha az anyagot elolvasná, akkor azt gondolom, hogy nem mindenki így gondolja, ahogy ön, de Zagyva György következik.

ZAGYVA GYÖRGY GYULA (Jobbik): Köszönöm szépen a szót. Az elején azért ehhez a 73 százalékhoz én is hozzászólnék csak egy mondatban. Ugyan Farkas Flórián nincs itt, de Berényi képviselőtársam sérelmezte, hogy ez többször felmerült. Először is, ezt a professzor úr hozta fel, kettő, mi egyetértettünk vele, én például voltam többször a Tököli Büntetés-végrehajtási Intézetben, illetve a Pécsi Fiatalokúak Börtönében is (*Derűtség.*), és a saját tapasztalatom szerint, ami nyilván nem reprezentatív ...

ELNÖK: Bocsánat, nem képviselői minőségben?

ZAGYVA GYÖRGY GYULA (Jobbik): De, képviselői minőségben. Ez szerintem eléggé ízléstelen vicc volt az elnök úr részéről, de képviselői minőségemben, mert érdekel.

ELNÖK: Bocsánat, képviselő úr, csak azért mondom, a Hárszabály betartása végett, hogyha az Emberi jogi bizottság küldöttjeként jelentkezett be, akkor erről valahogy mégis csak ...

ZAGYVA GYÖRGY GYULA (Jobbik): Nem, nem, nem, képviselői minőségemben megtehetem, elméletileg nem? Nem az Emberi jogi bizottság küldöttjeként, hanem képviselői minőségemben, és a saját tapasztalataim alapján még arra is tudok válaszolni, amit itt Farkas Flórián felhozott, hogy azt miért nem kérdezik meg, hogy ezek a cigány gyerekek, akik ott bent vannak, milyen bűncselekményt követtek el. Én nagyon sokkal beszélgettem, megkérdeztem tőlük, általában egyébként leütéses rablásért vannak bent, tehát csak úgy válaszolok a felvetésre.

Na tehát, a bevezető után, erről az egész stratégiáról nyilván van egy átfogó véleményünk, meg nekem is egy külön személyes véleményem is, és azt mindenképpen meg szeretném jegyezni, hogy az elmúlt húsz évben amik voltak, akármilyen szintű programok a cigányság felzárkóztatásával kapcsolatban, akár stratégiának nevezett vagy nem nevezett különböző folyamatok, amit általában a liberális szervezetek vagy liberális emberek alkottak meg, vagy azok vittek végig. Ehhez képest ez a stratégia annyival más, hogy itt legalább a jóindulatot én látom, meg ezt teljesen komolyan mondom, hogy látom rajta jóindulatot, de egyben a naivságot is egyébként, meg a túlzottan jóhiszemű keresztényi hozzáállást, és ezt most nem negatívként mondtam. És úgy gondolja ez a stratégia meg szerintem azok az emberek is, akik megalkották, hogy ezek az emberek, akiket fel kívánnak itt zárkóztatni, tehát a cigányságnak a leszakadó része és az a része, akit fel kell valami oknál fogva zárkóztatni, ez a felé nyújtott segítő kezét el fogja fogadni mindenféle ráhatás nélkül. Ez eddig sem működött, és úgy gondolom, hogy ezután sem fog működni. Hiányolok olyan alapvető dolgokat, amikhez egyébként még stratégia sem kell.

Magyarországon a cigányok lakta településeken és cigány diaszpóráknál nem tartják be a törvényeket a kormányzati szervek meg a magyar állam szervei. Ha betartanák a jelenleg hatályos törvényeket, akkor a problémák tizedrésze nem lenne, és a problémák tizedrészével nem találkozoznánk. Hogyha a védőnői szolgálat, a gyerekvédelmi szolgálat, a közbiztonsági szervek megfelelően működnének, és a jelenlegi törvényeket betartanák, most mondom egy példát, ha mondjuk a gyermekvédelmi törvénybe foglalt kritériumok alapján a gyermekvédelmi szervek egy átlagfaluban kiemelnék a cigány családokból azokat a gyerekeket, akik a törvénybe foglalt kritériumokat nem kapják meg otthon, nem lenne probléma 95 százalékban. Csak nem merik. Vagy nem akarják vagy nem merik. És mindenki

félrenéz, a stratégia sem foglalkozik ezzel, ettől mindenki eltekint, ez nem humánus, a gyereknek a családban van a helye. Nem! A gyereknek ott van a helye, ahol ő megkap mindenféle olyan dolgot, ami megilleti, mert különben, hogyha bent hagyjuk egy olyan családban, tehát például mongolszindrómás gyerekek vannak a cigánysorokon, ez tény, ezt mindenki tudja, nyilván nem mindegyik, vannak nagyon sokan, ezeket a magyar gyermekvédelmi szolgálatnak a tagjai félelemből vagy más indokból otthagyják. Otthagyják. Éheznek, megverik őket, kiszolgáltatottak, prostituáltak lesznek belőlük, bűnözők lesznek belőlük, nem tudnak normálisan kommunikálni, és sorolhatnám tovább. Ez egyébként a magyar állam szerveinek a problémája. Miért nem azzal foglalkozik ez a stratégia, hogy a helyi önkormányzati dolgozókat felkészíti megfelelően? Jegyzőt, mezőőrt, különböző önkormányzati dolgozókat, gyermekjóléti dolgozókat, gyermekvédelmi szolgálati dolgozókat, védőnőket, és a többi és a többi, egy országos központi stratégia alapján ezeket az embereket megfelelően oktatja, hogy mit kell csinálni adott helyzetben. Ezeket a helyzeteket hogy kell meg merni csinálni. Mert ugye általában az a válasz, hogy ha megkérdez az ember egy védőnőt, hogy miért engedi a kórházból a hetedik gyermeket a családba az anya, amikor nem megfelelőek a körülményei, és borítékolható, hogy csak a mélyszegénységet fogja erősíteni, hogy probléma lesz, hogy a gyermek nem kapja meg a minimális kritériumokat, amit egyébként a törvény előír, miért engedi vissza, azt válaszolja a védőnő, hogy azért, mert nem mer konfliktust vállalni.

És egyébként amúgy én ezt a saját környezetemből is tudom, mert az öcsém felesége gyermekvédelmi szolgálatban dolgozik, őtöle is hallom, meg látom meg egyébként nagyon sok más ismerettség köréből is, illetve van most Magyarországon már kettő falu, de öt évvel ezelőtt volt egyetlen egy falu, ami Orosz Mihály Zoltán jóvoltából bevezetett egy olyan rendszert, ami működik. Nem tudom, hogy államtitkár úr vizsgálta-e például Érpatak mintáját, mert ott például az általam említettek működnek, a problémák megszűntek, a volt cigány uzsorás azt válaszolta, hogy már miért nem uzsorázik, mert „tiltsa a törvényt”. Szó szerint idéztem. Mert „tiltsa a törvényt. Mert rájött, hogy nem lehet szembenenni a közösség meg a polgármester akaratával, mert különben fel is út, le is út. És Magyarországon a polgármesterek, meg a különböző önkormányzatok cinkosak abban, hogy nem tartatják be a törvényt. Kíváncsi lennék, hogy mondjuk a fideszes polgármesterek közül hány csinálta azt meg, hogy kimegy a cigánysorra, és levágja a lopott áram kampóját, ami fel van akasztva a közvilágítás vezetékére? Nem hiszem, hogy túl sok példa van. Ki kell menni, le kell vágni! Ezeket a ...

ELNÖK: Képviselő úr, arra szeretném figyelmeztetni, hogy bűncselekmény elkövetésének a ...

ZAGYVA GYÖRGY GYULA (Jobbik): Ez nem bűncselekmény, az a bűncselekmény, ha hagyják!

ELNÖK: Az áram az az ÉMÁSZ vagy a közszolgáltató tulajdona, azt levágni, tudja, azt úgy hívja a Btk., hogy rongálás. Én csak a felvilágosítást szeretném...

ZAGYVA GYÖRGY GYULA (Jobbik): Nem, nem, az a bűncselekmény, elnök úr, hogyha hagyják. (*Moraj.*) Jó, értem, elnök úr, válaszolok itt a hivatalos részben: az a bűncselekmény, hogyha hagyják, és ezeket a dolgokat hiányolom például a stratégiából, hogy az önkormányzati szervek dolgozóit, a különböző gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjait, a védőnőket, és a többi és a többi külön oktatná mondjuk a kormány központilag, hogy mit kell adott szituációkban tenni, és hogy kell betartatni a törvényt, és a problémák jelentős része megszűnne. (*Szabó Timea: Az nem egy stratégia része!*) És meg lehetne előzni a bűnözést, és

akkor még közbiztonsági dolgokról nem is beszéltem, meg nyilván rengeteg dolgot lehetne még elmondani, viszont lenne egy pár konkrét kérdésem az államtitkár úrhoz.

A Roma Koordinációs Tanácsba a meghívott szervezetek mi alapján lettek meghívva? Illetve mibe szólhatnak bele konkrétan? Mi a mozgásterük? Milyen szinten szólhatnak bele a dolgok folyásába?

A kétezer roma nő szociális asszisztenssé való képzéséről, ha pár mondatot lehetne hallani, hogy ez pontosan hogy fog működni, milyen kritériumok alapján.

Egyelőre ennyi, mert még több kérdésem is lett volna, de szerintem nem lesz rá idő. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Még két hozzászóló, kérem, hogy a mondanivaló hosszassága a tartalmát nem fogja emelni, úgyhogy próbálják meg... Varga László képviselő úr, Kővári János, utána válaszadás. A vendégek türelmével sem kívánok visszaélni, ennek következtében mindenki, aki jelentkezett szót fog kapni.

VARGA JÁNOS (KDNP): Elnök úr, megígérem, hogy egy perc alatt elmondom. Mint lelkész a lelkésztestvéreim hozzászólását kritizálom. Nem tartalmában. Illetve nagyon elméleti síkon maradtak, úgy gondolták, hogy itt a stratégiáról beszélünk, és elméleti síkon maradtak. Római katolikus testvérem azért nem egy vonalat gyakorlatban mondott, de én szívesen hallottam volna, mert tudom, hogy van. Dani Eszter tapasztalatairól, a munkájáról. Ugyanúgy római katolikus lelkésztestvéremnek is, hogy az egyház mit konkrétan tenni, és milyen eredményeket ért már el. Ennyi. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm. (Moraj.) Bocsánat, alelnök asszony, a magántanácskozmányt lehet a folyósón is folytatni. Mátrai Márta!

DR. MÁTRAI MÁRTA (Fidesz): Köszönöm szépen. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Tényleg rövid leszek, mert sok minden elhangzott. Engedjék meg, hogy üdvözljem az elnökséget és külön Korinek professzor urat, hiszen egyetemi tanulmányaim óta ismerem őt, és hát nagy szeretettel látom.

Nagyon örülök annak, hogy ez a nemzeti stratégia a felzárkóztatási és romastratégia idekerült az asztalra, és engedjék meg, hogy azzal a mottóval indítsak, ami olvasható a szélén, hiszen mindenkinek éreznie kell, hogy a nemzeti közösség tagja, gróf Tisza Istvántól származik. Én azt gondolom, hogy ez a gondolat önmagáért beszél, és úgy hiszem, hogy ami ebben a stratégiában szerepel, ez egyenes utat jelöl ki a tekintetben, hogy ez a mondat valóban valóssá váljon. Nagyon örültem annak, amit az államtitkár úr elmondott, különös tekintettel a felzárkóztatásnak azon részére, amely a négy területet jelölte meg, hiszen annak idején is együtt dolgoztunk még az előző polgári kormányban, és ott is valóban a romák felemelkedésének útjaként a polgári kormány a munkát és a tanulást jelölte meg. Nagyon szép eredményeket értünk el, sajnos nem vihettük tovább. Azt mindenki tudja, hogy számtalan olyan roma ösztöndíjas tanulmánya valósult meg, akik számára ez az út akkor nem lett volna elérhető, hogyha a kormány ezt nem teszi meg.

Én úgy gondolom, hogy ezt tovább kell vinni, kibővítve azzal, hogy megjelent, ma már ugye tárgyalja a parlament a köznevelésről szóló törvényt, amely azért üdvözlendő, mert átfogja ezt a területet is, hiszen nem oktatásról, hanem nevelésről szól, és mint ahogy annak a tárgyalása során is felvetődött, és elmondtam, hogy én azért külön örülök ennek, mert a pedagógusoknak a vállára még nagyobb teher fog hárulni azáltal, hogy pontosan azokat a kisgyerekeket, akik bekerülnek az oktatási rendszerbe, és sajnos olyan hiányosságokkal rendelkeznek, amelyet sem a család, sem a szülők nem tanítottak meg, és nem úgy bocsátottak útjukra, hogy ezeknek a birtokában vannak, az bizony a pedagógusokra, a nevelőkre, a tanítókra, a tanárookra fog hárulni.

Kaposvárról jöttem én, Somogy megyéből Berényi kollégámmal együtt, nagyon nagy olyan populáció van, amelyik a roma közösséghez tartozik ezen a déli, dél-dunántúli részen. Ismerjük ezeket a társadalmi különbségeket és problémákat. Kaposváron van egy iskola, amely nagyon sok támadásnak volt a színtere, és nagyon nemtelen támadásnak, ezt hozzá kell tennem, hiszen egy olyan oktatási rendszer valósul meg, amely a roma képzésben részt vevő kisdíjak felzárkóztatását segíti elő, és azt gondolom, hogy ezt mintaértékűnek kell említenem. Az iskola felszereltsége, pedagógusgárdája is teljes mértékben azonosulva azokhoz a társadalmi különbségekhez, ahonnan ezek a gyerekek érkeznek, teljes egészében a nevelésükkel megpróbálja őket olyan szintre felhozni, és úgy elbocsátani az általános iskolából, amely lehetővé teszi a szakmunkásképzőbe, középiskolába és egyetemre való továbbjutásukat is. Én azt hiszem, ez példaértékű és ugyancsak példaértékű a katolikus egyház hozzáállása, hiszen a vidéki csoportokban kis fecskeprogramok keretében a tisztelendő atyák kiscsoportos foglalkozásban nevelik, fogják össze azokat a kis nebulókat, óvodáskorú és általános iskolába induló kisgyerekeket, akiknek, jól lehet, hogy esetleg csak imádságot tanítanak, de megtanítyják őket arra, hogy mit jelent közösségben élni, mit jelent az, hogy egymásnak a kezét meg kell fogni, össze kell tartani, és nem pedig vadócként éljük az életünket. Ez mind-mind rávezeti őket arra, hogy egy közösségben találják majd a helyüket. Én azt gondolom, hogy ez egy óriási előrelépés, és ez az egész felzárkóztatási programtervezet is ezt sugallja, és ezt mutatja felénk.

Én nagyon örültem annak, amit professzor úr mint kriminológus elmondott, annál is inkább, mert nem dughatjuk a fejünket a homokba, és ez nem magyarországi probléma, hanem ez egy európai határokon átnyúló probléma, és ezzel igenis foglalkozni kell.

Azzal is egyetértek, hogy a felnőttként bűncselekményt elkövetők visszavezetése a társadalomba majdnem reménytelenné válik. Ez azért van így, mivel a jövedelempótló támogatásokon és segélyeken élő családokban nagyon sok olyan gyerek él, aki nem látta a szüleit soha elmenni dolgozni otthonról, tehát fogalma sincs arról, mit jelent a munkából megélni vagy a munkáért tenni vagy tenni akaró családnak a felelőssége. Ezen kívül a környezeti igényesség is hiányzik sajnálatosan, amire szintén azt gondolom, hogy a gyerekek azok, akik fogékonyak és a gyermekeket lehet rávezetni. Tehát az, hogy a felzárkóztatás óvodáskorban elkezdődik és köteles hároméves kortól a gyereket óvodába járatni a szülő, ez igenis arra irányul, hogy ezt mind-mind meg fogja tudni tanulni, és meg fogja valósítani. Én nagyon jónak tartom mind az óvodai, ahogy professzor úr is elmondta, a védőnői hálózat, de a rendőröknek a képzését is. Hiszen, ha a saját környezetükből, közegükből jönnek és tanulnak, és képezik őket, sokkal inkább elfogadják. Tehát ők ismerik azokat a motivációkat, amelyekben élnek, azokat a szokásokat, amelyekben élnek, és az intellemtalán sokkal inkább megmarad olyan helyről, aki azonos közösségből származott. Mi ezt így látjuk Kaposváron, és nagyon jó példa az, hogy vannak olyan roma rendőrök, akik arra a területre elmennek, elmondják, és igenis visszatartó ereje van ezeknek az intézkedéseknek, márpedig akkor azt gondolom, hogy ez már megérte, hogy ha nevelő és visszatartó ereje van mondjuk egy ilyen sorozatnak.

Tehát én csak üdvözölni szeretném. Sok mindent felírtam, de azok már nagyjából elhangzottak. Köszönöm, hogy megismerhettük ezt a programot. Természetesen, amiben segíteni tudunk, azt hozzátesszük, és professzor úrnak is köszönöm, hogy mindezt elmondta nekünk, és további jó munkát kívánok. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm a hozzászólást. Kővári János következik.

KŐVÁRI JÁNOS (Fidesz): Köszönöm szépen, elnök úr, és a türelmét külön köszönöm, mert szerintem érdemes még pár percet rááldozni erre a nagyon fontos dokumentumra annál is inkább, mert talán ez alkalom arra is, hogy a különböző habitusú emberek, meg politikai világlátású emberek meghallgatva a másik szavát, megpróbálják

megérteni, hogy miért úgy gondolkodik, ahogy gondolkodik, és talán ki lehet valami olyan konszenzust alakítani romastratégia ügyben – én látok erre reményt -, ami tényleg segít ezeknek az embereknek felzárkózni. Az mindenképpen látszott ebből a párbeszéből, hogy a felelősséget mindenki érzi, a számok magukért beszélnek, 2050-re a magyar lakosság fele roma származású lesz, ami egyáltalán nem baj. *(Közbeszólás: a munkaképes korúak!)* A munkaképes korúak, igen. A baj az, hogyha nem adunk lehetőséget az embertársainknak arra, hogy ők is részt vehessenek a közösség munkájában is.

Kicsit visszafelé menve a hozzászólásokban, engedjék meg, hogy először a Jobbik képviselőjének a hozzászólásához két gondolatot illesszek. Az egyik az, hogy konzervatívnak ítélték meg, vagy a jelenlegi rendszert konzerválnak, így fogalmazott Kulcsár Gergely, a jelenlegi rendszert sokkal inkább konzerválja az a magatartás, ahogy sokszor önök megnyilvánulnak, mert hogyha azt mondják, hogy segíteni szeretnének, de közben bevágják az ajtót az előtt az ember előtt, akinek segíteni szeretnénk, akkor nagyon nehezen fogják tudni segíteni őt. Azt gondolom, hogy ez érthető, amiről beszéltem, nem akarnám a részleteit kifejteni.

Az LMP hozzászólása is egy picit szokásos, tehát mindenki kicsit a saját pártjának a szövegét mondta föl. A liberális megközelítés szerint tényleg a romakérdés egy emberi jogi kérdés alapvetően, és jogi módon próbálják sokszor ezt megoldani vagy intézményesített módon próbálják ezt kezelni, ahogy egyébként az elmúlt húsz évben nagyon sok, más hátrányos helyzetű csoport problémáját is. Ez megint csak kudarcot vallott szerte a világon, ez a megközelítés, mert megint csak az egyik lábát nézi a dolognak. Itt hozzá kell tennem, hogy a Jobbik álláspontjával annyiban egyetérték, hogy törvények kellene, és a törvényeket mindenkinek be kell tartani. Itt meg is áll egyébként az egyetértésünk, de eddig egyetértünk. De egy lábúnak érzem az önök megközelítését is.

Lendvai Ildikó hozzászólásában, akivel egyébként most kivételesen én értettem nagyon sok dologban egyet, a múltkor ön értett egyet velem sokban, ez még nem a nagykoalíció, de azt gondolom, hogy meg kell hallani egymás jóindulatú szavait, és amiket ön felsorolt, azok között én sok igazságot találok. Egyet mondanék példának: a közmunkaprogram jelen állapotában tényleg nem alkalmas a munkarehabilitációra, arra nem alkalmas, hogy embereket visszavezessen a munka világába, akik vagy sose voltak ott, vagy évek óta nem gyakorolják ezt. Nyilván tovább kell gondolni a közmunkaprogramot, de azt gondolom, ez sok-sok forrás kérdése, hogy hogyan tudjuk továbbgondolni.

Egyet viszont engedjen meg kritikaként, ugye elég sok ideje volt önöknek ezeket megvalósítani, és nem sikerült. Tehát valami oka volt annak, hogy a még oly jó szándékú gondolatok is, amiket most fel tetszett sorolni, nem tudtak megvalósulni. És ez most tényleg nem a bizonyítványosztás, csak szerettem volna azt a hozzászólással bizonyítani, hogy fontos meghallani a jó javaslatokat, bárholnan születnek meg, de az is fontos, hogy romakérdésben ne pártpolitizáljunk, hanem próbáljunk meg egy nemzeti konszenzust találni. Két rövid példát engedjenek meg a végén, mert azt gondolom, hogy a személyes példa a legjobb gyakorlat, mert egyetérték azokkal, akik azt mondják, hogy a jó gyakorlatokat kell bemutatni.

Abban a szerencsés helyzetben voltam, hogy gyermekkorunkban volt ez, a Kádár-rendszerben, az erőltetett integráció, amikor beköltöztették a városba az egyébként a város szélén lakó cigány embereket. A velünk szembeni lakásba is beköltözött egy ötgyermekes család. Furcsán kezdődött ez az együttélés, meglepő volt ugye, hogy a parketta elégetésével – és most tényleg nem túlzok – kezdődött a fűtés, nem pontos azok a higiéniai szokások voltak mint nálunk, és sorolhatnék ilyen dolgokat. Azonban az együttélés, már csak kényszerből is, de igazából a nyitottság okán, körülbelül öt-hat évig lakott együtt a két család, és teljesen természetesen módon közelített mind a két család egymáshoz, hozzá kell tegyem, nyitott ajtó mellett volt mindig a családi házunk, soha be nem ment oda egyikük sem, hogy onnan bármit elvigyen. De ezt csak azért mondom, mert ezek tényleg mind előítéletek, illetve sokszor

tapasztalatok alapján vannak, de ezek a tapasztalatok valaminek a következményei. A következményei, és ezért az okát meg kellene nézni.

Positív példaként szeretném elmondani, hogy ez a család, akikkel így együtt éltünk 5-6 évig, ez a család a mai napig, minden tagja dolgozik, hogyha találkozna velük, biztosan nem gondolná azt, hogy roma származásúak, nyilván ez látszik valamelyest, de valamennyien dolgoznak, becsülettel adóznak, egyébként ezt sok magyar nem teszi, ha már itt tartunk, és kivesszük a részüket a közösségi munkából, és a mai napig az utcán, ha összetalálkozunk, ők köszönnek, de vannak sokan, akik meg nem ismernek meg. És ennek most már 30 éve.

Egy másik pozitív példa, annál az alapítványnál, ahol fogyatékos gyerekeknek nyújtunk segítséget, integrált oktatást és egyebet, ott dolgozik egy roma fiatalember, most már nem is annyira fiatal, ő a sofőr. Az alapítványnál, amikor kiszámoltuk egyszer, hogy mennyi a nettó munkaidő, az övé volt a legtöbb. Szombat-vasárnap is. Ezek olyan pozitív példák, azt gondolom, amiket tényleg be kell mutatni, hogy ez létezik. De ami a legfontosabb, nem is a pozitív példák bemutatása, hanem az, hogy mindig nyitottak maradjunk arra, hogy a másik ember is ember, lehet, hogy nem kapott arra lehetőséget, hogy úgy alkalmazkodjon a világhoz, ahogy mi lehetőséget kaptunk, hogy alkalmazkodjunk, és felnőjünk ahhoz a világhoz, amelyben élünk.

És egy utolsó mondat, a gazdasági vonatkozásra, a foglalkoztatásra, azt gondolom, hogyha – és ebben az anyagban van is erről szó, hogy tudásalapú gazdaságot kell építeni, és ehhez kell segíteni a roma embereket is felzárkózni, egyébként ez a gondolkodás is valószínűleg majd véget ér, hogyha a tudás mindenhatóságában hiszünk, és tudásalapú gazdaságot akarunk építeni, itt viszont a LMP-vel sok mindenben érték egyet, én azt gondolom - egy fenntartható országot szeretnénk építeni, amelyik nyilván ökológiai, gazdasági és társadalmi szempontból is fenntartható, na abban az országban több munkalehetősége lesz azoknak az embereknek is, akik nem biztos, hogy tudományos karriert tudnak befutni, egyszerűen a lehetőségeiknél fogva. Tehát azt gondolom, hogy érdemes reális célokat kitűzni mindegyik területen, és egyébként pedig nyitottnak maradni, és nem a börtön lehetőségében hinni, mert arról hallottuk, hogy az nem vezet sehová. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Ha a vége jó, minden jó. Berényi László következik.

BERÉNYI LÁSZLÓ (Fidesz): Köszönöm. Tisztelt Elnök Úr! Természetesen nem fogok visszaélni a türelmükkel. Én nyugodtan megfogalmazom a dolgaimat. Tisztelettel köszöntöm a bizottságot és a résztvevőket.

Engedjék meg, hogy ott folytassam, ahol Farkas Flórián elnök úr befejezte: mindenkire szükség van, kormánypártiakra és ellenzékiekre egyaránt. Szükség van minden olyan jólelkű, jó gondolkodású emberre, aki akar tenni a társadalomért. És engedjék meg, hogy egy kicsit a múltba visszamenjek. Akkor, amikor vidéken élő parasztcsaládokban megjelent egy-egy okos gyermek, akkor a család feláldozta egy darab földjét, eladta a kis tehenét, és kitaníttatta a gyerekeit. Na ezekből a gyerekekből lettek a mérnökök, a jogászok, az orvosok, igazgatók, nagyon jó szakmunkások, és itt vannak körülöttünk. Mindenki megvan. Most egy olyan helyzetbe ért a társadalom, amikor egy olyan populációt érintünk meg, amely a romák nagy társadalmi egységét próbálja egy olyan helyzetbe hozni, hogy hasznára legyen a társadalomnak. És természetesen ezzel lehetőséget adnak minden egyes olyan roma családnak, vagy minden egyes olyan roma állampolgárnak is, hogy a társadalomban ő is megtalálja a helyét, hasznos legyen a társadalom számára, és értéket adjon az egyes ember a társadalom részére, a közösség részére.

Akkor, amikor felelősen gondolkodó kormányzatok abban gondolkodtak, hogy hogyan lehetne ezt a nagy problémát megoldani, hát sok mindennek neki fogtak. Egy dolog biztos: a rendszerváltozás után, amikor roma családok tömkelege olyan helyzetbe került, hogy saját erejénél fogva nem tudott egy fejlődő útra lépni, és amikor a társadalmi jelenség úgy

jelent meg például vidéken, hogy az elit általános iskolákba vitték a gyerekeiket, amikor vidéki roma gyerekek nem juthattak be szakmunkásképzőkbe azért, mert nem volt gyakorlati helyük, és nem juthattak be középiskolába éppen azért, mert nem volt módjuk rá, nem tudták a háttérfeltételeket biztosítani, vagy egyáltalán az indulásnál nem kapták meg azokat az alapokat, akkor az elmúlt évtizedek egy akkora tömeget hoztak létre, amivel nem tud a társadalom mit kezdeni. Egy olyan szintű tudásra kéne hozni a fiataljainkat, egy olyan típusú gondolkodásra kéne bízgatni a roma családokat, és természetesen meg kell említeni emellett, hogy nemcsak a roma családokat, mert az itt lakók ugyanolyan szegénységben élnek, ugyanúgy a déli harangszó fél kettőkor ér el a hátrányos helyzetű zsáktelepülésekre, ugyanúgy együtt éreznek sorsazonosságukban ezeknek az embereknek is, és ezek jelentenek körülbelül hárommillió nagyságrendet ma Magyarországon. Akkor kérdezem én magunktól, hogy ha felelősen gondolkodunk, akkor egy ilyen felzárkóztatási programban, ahol meg vannak jelölve azok a kitörési pontok, ahol szakmailag ki vannak választva azok az együttműködő partnerek, ahol felelősen ott vannak azok a lehetőségek számszerűen, miért nem lehet mások által vagy egyesek által támogatni. Nem értek Szabó Timeával egyet, mert a háttérben el kellett volna azt is olvasni, hiszen ennek az anyagnak a szerves része az, hogy például az együttműködési rendszerben mik a célkitűzések, és ott számszerűleg meg vannak fogalmazva azok a területek és számok, ahol a különböző beavatkozási pontokon mit akar a kormányzat, mit akar az államtitkárság, és tisztelettel megköszönöm Balog államtitkár úrnak, hogy egyáltalán a sok egyeztetésbe nem fáradt bele, és még mindig úgy tartja ezt a munkát, hogy érdemes és kell csinálni, és még mindig keres partnereket hozzá.

És nem értem, amikor azt mondja, hogy a kormányzat nem jelölte meg azokat a forrásokat, amikor feketén-fehéren megvan, hogy a különböző társadalmi megújulás programban vagy a gazdasági operatív programban vagy az egyéb felzárkózási területeken, az oktatás területén milyen eszközökkel generálja azt, hogy igenis minél többen részt vegyenek. Én egy dolgot kívánok magunknak, magyaroknak, tudjunk békességben, normálisan felzárkóztatni. Tudjuk elfogadtatni azt a vidéki emberekkel, egyáltalán a leszakadott rétegekkel, hogy igenis értük vagyunk, és segítünk egymáson, és nyújtjuk a kezünket. Köszönöm szépen, hogy meghallgattak.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Nagyon röviden szeretném minden hozzászólónak a hozzászólását és véleményét megköszönni. Nemcsak azokét, akikkel egyetértek, akikkel nem értek egyet, azokét különösképpen, akkor is, ha adott esetben nyilván tárgyi tévedések áldozata az illető, mert mondjuk azt állítani, hogy nincs helyzetelemzése ennek a stratégiának, közben lehet, hogy a mi problémánk, hogy nem hívtuk fel külön a figyelmet, hogy 59 oldal helyzetelemzés található a stratégiában, de mindenkinek joga van a tárgyi tévedéshez is.

Két gondolatot azonban engedjenek meg, az egyik, hogy ma reggel hangzott el napirend előtti felszólalásban, hogy csak ebben az évben az arab tavasz következtében 131 ezerrel nőtt a migránsok száma a nyugati országokban. És ha már a statisztikai adatokról beszélünk, akkor a másik statisztikai adatot is hadd mondjam, ha már ez a 2050-es távlat felmerült, Németországban több török lesz mint német. Tehát el kell gondolkodni, és azt hiszem, hogy ezért külön köszönet államtitkár úrnak, hogy ezt a kérdést a kormányzat megalakulásától kezdve felkarolta és próbálta európai dimenziókba helyezni.

Az pedig, ha az európai keretekben gondolkodunk, és minden ország vállalta azt, hogy december 31-ig kidolgozza a saját nemzeti stratégiáját ebben a kérdésben, azt gondolom, hogy igenis húzzuk ki magunkat, és töltsön el büszkeséggel, hogy nem tudok ma más országot megjegyezni, ahol jelzés van, hogy ugyanennek a kötelezettségnek eleget tettek. Én azt gondolom, hogy különböző vélemények mellett is az egyértelmű, hogy mindenki érzi a felelősséget, és mindenki érzi a nemzedékeken átívelő felelősséget, hogyha ma ebben a kérdésben nem indulunk meg, és nem világos célokat tűzünk ki, a következő nemzedék ezeket a kérdéseket nem fogja tudni megoldani, vagy csak jóval nagyobb nehézségek árán fogja



tudni megoldani. De az előző bevezető gondolat arra is vonatkozott, hogy ennek a kérdéskörnek nem ezzel a részével, hanem más részével minden országnak meg kell küzdeni, minden európai országnak meg kell küzdeni.

Egy kicsit a statisztikai adatok tükrében: azért persze, minden statisztikai adat mellé tegyük hozzá: amennyiben nem változik az a trend, ami ma leírható. Tehát, ha továbbra is a halál kultúráját szolgáljuk, akkor ezeknek az európai országoknak szembe kell nézniük a halál kultúrájának a következményeivel. És azt gondolom, hogy ami egészséges életérzés és életerő megvan, akik vállalják a családot, nyilván a közjó fogalmát, ha megfogalmazzuk, ezt már többször elmondtam, akkor II. János Pál pápa kifejezése, a felelős apaság, felelős anyaság intézményét kell a középpontba állítani. És azt gondolom, hogy ez a program szellemiségénél fogva pontosan ezt a közjót állítja a középpontba.

A másik, államtitkár úrnak köszönve, hogy hogyan állunk ehhez a kérdéshez, azt ígérem, hogy mindenkor számíthat ránk, és bár ez az első találkozásunk volt, de biztos vagyok abban nem az utolsó. Mert az igazi felelősség akkor kezdődik, amikor a kormány, reményeim szerint ezt a programot holnap elfogadja, és akkor, hogy utána ki hogyan fog viselkedni a végrehajtásában. Tehát azt gondolom, hogy ez a bizottságnak is felelőssége, és a bizottság ebben végig partner kíván lenni, tehát lesznek, azt gondolom, olyan megkeresések vagy olyan felvetések, amikor hasonló körben bizottsági ülést fogunk tartani. Köszönöm szépen. Államtitkár úr a szó a válaszádsra. Az eladóknak külön köszönöm, ne rökönödjenek meg, a parlament egy ilyen hely.

### **Balog Zoltán államtitkár zárszava**

BALOG ZOLTÁN társadalmi felzárkóztatásért felelős államtitkár (Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium): Köszönöm szépen a szót, elnök úr. Nem fogok tudni minden kérdésre válaszolni, de mindig szívesen állok rendelkezésére konzultációra ebben az ügyben bárkinek. Ha megengedik, én is onnan indulnék, ahonnan Mátrai Márta képviselőtársam indult, a Tisza István-idézettől. Szerintem ez a kérdés, amit itt nekünk el kell dönteni. Akkor tudunk konszenzust teremteni, és ez nekünk célunk ebben az ügyben, hogyha elfogadjuk azt, hogy egyébként a mélyszegénységben élő emberek, ezen belül, meg ezen kívül is a romák is a magyar nemzet részei. Ha erre igent tudunk válaszolni mindannyian, akkor szerintem van egy olyan kiindulópont, ahonnan el tudunk rugaszkodni. Mindaddig, amíg vannak, akik úgy gondolják, hogy ők nem magyarok, addig ez egy nehéz ügy. Mert akkor milyen alapon induljunk el? Természetesen elindulhatunk az emberi méltóság alapján is. Számomra ez a két dolog nem zárja ki egymást.

Most hogyha abból indulunk ki, hogy ez egy közös és nemzeti sorskérdés, akkor a másik oldala a kérdésnek az, és egy minimális, mondjuk így, hogy partikulabeli részizgazságot ilyen értelemben látok a Jobbiknak a megközelítésében is, hogy természetesen nem csukhatjuk be a szemünket a problémák előtt. És hogyha erre a stratégiára bárki azt mondja, hogy becsukja a szemét a problémák előtt, akkor szerintem nem olvasta végig. Tehát hadd hívjam fel a figyelmet, hogy közbiztonság, ugye nem az van a címben, hogy bűnözés 88-tól a 91. oldalig. Ez már tudom, hogy meglehetősen a végén van ennek, de szó van erről a kérdéstről. *(Moraj.)* Ha megengedi, akkor a kérdéstről beszélnék. Örülök, hogy magára vette, mások is hiányoltak bizonyos részeket, és én azt gondolom, hogy ezek részben valóban az olvasás hiányából fakadtak. Egyébként két hónapja nyilvános a stratégia, nyilván nem ebben a változatban. Még a mai nap is alakul, mert a kormány holnap első olvasatban fogja olvasni, csak a jövő héten fogjuk ezt elfogadni, tehát még mindig nem a kész anyagról van szó. És hogyha az egész vitára reagálhatok, szerintem ez alapvetően mégis csak embernek a kérdése. Tehát az, hogy lesznek-e olyan emberek, akik vállalják azt, hogy egyébként ott a terepen, ahogy Varga László képviselő úr mondta, ott a terepen, a romák és a szegények között vállalják azt a munkát, amit el kell végezni, mert egyébként a pénz meg a programok sem fognak segíteni. És ez megint csak elnök úrnak a tisztánlátását és a széles látókörét dicséri,

azért két olyan ember érkezett ide, Dúl Géza atya, a Raul Wallenberg-díjnak a kitüntetettje, évtizedek óta romák között dolgozik, Dani Eszter pedig azért Kárpátalján néhány évet eltöltött a cigányok között. Az még egy kicsit borzalmasabb állapot mint mondjuk Miskolcon akár a Lyukóban, akár a Hétestelepen Ózdon vagy bárhol másutt Magyarországon. Tehát én is szívesen hallottam volna a gyakorlati tapasztalataikat, de szegényeknek az volt a dolga, hogy a stratégiáról mondjanak véleményt, úgyhogy ezért ezt nem tették meg, mindketten tagjai egyébként a Roma Koordinációs Tanácsnak.

Hogyha lehet, Lendvai Ildikó képviselő asszony és Szabó Timea felvetésére együtt reagálnék általánosan. Szerintem a dialektikát elég sokáig tanultuk ahhoz, hogy érdemes lenne ezt a dolgot is dialektussal megközelíteni. Szerintem nincs olyan mondat felzárkózásügyben és romaügyben, ami egyetlen egy bővített tőmondat lehetne. Csak két mondatot lehet mondani, még ha ezt egyesek a médiában duplafenekű beszédnek tartják, akkor is úgy gondolom, és hangsúlyozom, ez a részizagsága a radikális oldalról elmondottaknak, merthogy egyszerre mondjuk azt, hogy minden megszületett gyerek érték, és gondoskodni kell róla, és segíteni kell az államnak, és a másik oldalon meg azt mondjuk, hogy az mindannyiunk közös érdeke, egyébként a gyerekeké is, hogy olyan családba szülessenek, ahol őket egyébként el is tudják tartani, és nem egyszerűen kiszolgáltatják annak, hogy majd más állami rendszer vagy bárki el fogja őket tartani. Ez a két dolog együtt igaz. Mint ahogy az is igaz, hogy ha nincsenek ott, hogy rögtön a közmunkaprogramokra térjek, hiszen többen felvetették kormányparti és ellenzéki oldalról, mint ahogy az is igaz, hogyha nincs ott az egyik oldalról a kényszer, a másik oldalról pedig nincs ott az a fajta mentoráló megközelítés vagy humán megközelítés, ami ezt a programot jellemzi, akkor a program nem lesz sikeres. Csak a két dolog nem ellentmondás. Vannak negatív kényszerítő eszközök, és vannak olyan eszközök, amik pedig egyébként segítenek az embereknek belátni azt, hogy ha ők egy programban részt vesznek, az nekik is jó, meg másoknak is jó. Tehát szerintem ezt a két dolgot együtt kell alkalmazni, és valóban a kettő közötti egyensúly megteremtése egy nehéz ügy, és úgy gondolom, hogy az előző éveknek a tapasztalataiból okulva valóban az a típusú, amit itt büntetőpolitikának nevezett Szabó Timea képviselő asszony, valóban előtérbe került éppen a közbiztonság katasztrofális állapota miatt, az a típusú intézkedés, meg az a típusú megközelítés, ami a rendőrségnek a dolga, a büntető törvénykönyv dolga. Úgy gondolom, hogy olyan szigorításokat hajtottunk végre az elmúlt években ebben az ügyben, ami számomra valóban emberileg néha fájdalmas szigorítás, ezt nem is tagadom, de mégis szükséges ahhoz, hogy ne az legyen, hogy majd húsz év múlva esetleg jobb lesz a helyzet, hanem vannak olyan ügyek, amiket most azonnal kell kezelni. 92. oldal uzsora egyébként, ott van, és a Btk.-módosítás egyébként ebben az ügyben megjelenik, tehát nem tudnak várni azok, akik áldozatai ezeknek a bűncselekményeknek, nem tudnak várni arra, hogy majd a stratégia egyszer sikeres lesz. De ezek az intézkedések például az uzsoránál maradván, és ebben igazat adok a képviselő asszonynak, például, ha a mikrocredit program nem jelenik meg mellette, hogyha azt a problémát, amit egyébként az uzsorázás megpróbál kezelni bűnözői módon, vagy bűnelkövetéssel, valamilyen más módon nem kezeljük, akkor ez az uzsora vissza fog térni akkor is, ha elvitték a rendőrök, majd lesz helyette másik.

Tehát nem gondolom, hogy rendészeti kérdésként lehetne kizárólag kezelni. Ez a két dolog van benne a közmunkaprogramokban is. Nyilván arra kevesebb figyelem esik, hogy akik bekerülnek ebbe a rendszerbe, azok megkapják, én is említettem az előbb, azokat a képzési lehetőségeket, amik számukra nagyobb esélyt teremtenek majd a következő körben, így fog felállni ez a rendszer január 1-jétől.

Az indikátorokra kérdezett rá Szabó Timea képviselő asszony, a 112. oldaltól a 118. oldalig fel vannak sorolva az indikátorok, fel vannak sorolva az indikátorok forrásai, a mérhetősége, hogyha fénykép készül a bizottság ülésére, itt látható. Tehát fel kell ütni az utolsó oldalakat is a stratégiában, és akkor megtalálja az indikátorokat.

Az intézkedési tervnél kicsit bizonytalan vagyok. Nem tudom, elnök úr, ezt is eljuttattuk-e. Itt valóban a konkrét számok, határidők, konkrét felelősök annak a kormányhatározatnak a tartalmát képezik, amit a jövő héten valószínűleg november 30-án fog a kormány tárgyalni. Ez utána egyébként a Magyar Közlönyben olvasható.

Ami egyébként kiderült és nagyon fontos volt a társadalmi vitában, az azoknak a szereplőknek a pontosítása, akiknek dolguk van ebben az ügyben, tehát azt gondolom, hogy a civil konzultációban lényeges volt például az önkormányzatok szerepe, ami egy ambivalens szerep lehet ebben az ügyben, hogy hogyan tudnak ebbe a dologban pozitívan elindulni.

Az emberi jogi megközelítésre hadd mondjam azt, hogy valóban nagyon fontos az, hogy hátrányos megkülönböztetés nélkül tudjanak hozzáférni romák és nem romák, mélyszegénységben élők azokhoz a lehetőségekhez, szolgáltatásokhoz, amiket az állam biztosít. Csak az a helyzet, hogyha kimondjuk azt az elvet, hogy mindenkinek legyen egyenlő hozzáférése a munka világához, közben meg nincs munka, akkor kimondtunk egy elvet, és nem tudjuk megvalósítani. Ezért állítottuk valóban előtérbe a foglalkoztatási ügyeket, a lakhatási ügyeket, az egészségügyet, amik feltételei annak, hogy egyáltalán legyen mihez majd megfelelő hozzáférést biztosítani. Hadd mondjam azt, azért valóban annak a típusú emberi jogvédő politikának, amelyik ezekről az eszközökről nem beszél, hogy az emberi jogokat ugye általában védeni mindig sokkal könnyebb mint például egy házat építeni. Vagy egy munkahelyet teremteni. Tehát úgy gondolom, hogy ez a fajta prioritás jelenik meg ebben a stratégiában.

Az etnikai adatok gyűjtésénél nyilván óvatosak vagyunk, itt egy konzultációs folyamatban vagyunk, de úgy gondoljuk, hogy mérhető számok nélkül egyébként nem oldható meg ez a kérdés. Tehát mindenképpen szükség van statisztikai alapú anonim adatgyűjtésre a programok sikeressége tekintetében.

Lendvai képviselő asszony figyelemre méltó hozzászólására hadd mondjam azt, az intézkedési tervről beszéltem, ha eddig ez nem jutott el, akkor nyilván a kormányhatározat után a Magyar Közlönyben meg fog jelenni. Hadd mondjam azt, hogy a Legyen jobb a gyerekeknek programnál soha nem volt kérdés, hogy folytatni fogjuk, sőt kiterjesztettük egyébként most ebben a körben másfélmilliárd forinttal növeltük a forrást, és még tízmilliárd forint lesz erre az elkövetkező három évben. Az lenne fontos, hogy jól használjuk fel. Tehát itt szerintem valami félreértés lesz, és abban is, amikor megpróbálnak önök egy ellentmondást konstruálni a kormánynak az általános politikája és a romastratégia között. Én nem látom ezt az ellentmondást az előbbieknél az értelmében. Azt gondolom, hogy kell lenni valóban olyan kényszerítő eszközöknek, amik világosan kimondják, hogy mi az az életforma, aminek a folytatása mind az emberekre nézve veszélyes, mind pedig az illetőre nézve veszélyes, mind pedig a közösségre nézve veszélyes. És a másik oldalon pedig mik azok a lehetőségek, amik egyébként e helyett rendelkezésre állnak. Tehát szerintem ez a két dolog egymást kiegészíti, és valóban így van, a jóllét célként megfogalmazva azt jelenti, hogy komplex módon próbáljuk megközelíteni ezt a kérdést. Amit az LHH-programokkal kapcsolatban mondott, azokkal alapvetően egyetértek.

Arra a felelősségre, hogy ki miatt is nem sikerült ez a dolog, azért olyan harmonikusan nem kapcsolódunk az előző kormányoknak a politikájához, mert ön is helyesen mondta azt, hogy a probléma igazi súlyának a felismerése mostanában van kialakulóban. Hadd mondjam azt, hogy egyébként egy ponton csatlakozunk, csak éppen másképpen, mint ahogy ezt önök végezték. A közmunkaprogramoknál, pont nem önök mondták azt, hogy „segély helyett munkát!”? Mi is ezt mondjuk, hogy segély helyett munkát. Az más kérdés, hogy a munka vízgereblyezés volt, ahogy ezt ott népiesen mondani szokták, mi pedig azokban a nagy állami ellátórendszerekben valóságos munkát fogunk találni ezeknek az embereknek, és a kiút úgy fog mutatkozni, hogy miközben ezeket a közmunka, Start-munka keretében elvégzik, amik értelmes munkát fognak jelenteni, közben megkapják azt a képzést, hogy aztán majd jobb szinten tudjanak a következő programhoz csatlakozni. És egy olyan lépcső épül fel, aminek az

alján van a szociális segély, és az nem fordulhat elő, mert az abszolút kontraproduktív dolog, hogy a szociális segély meg a minimálbér vagy éppen a közmunkáért járó bér egymással ugyanarra a szintre kerüljön, mert az nem ösztönzi az embereket arra, hogy bekapcsolódjanak a munka világába. Én úgy gondolom, hogy ez egy nagyon fontos alapelv.

Éppen ezért emeljük a minimálbért, éppen ezért emeltük a közmunkabért el attól a szociális segély típusú állami transfertől, ami egyébként rendelkezésére áll a családoknak.

Még, ha megengedik, a Jobbik részéről elhangzott véleményekre is hadd reagáljak. Kulcsár Gergelynek ajánlanék egy üzletet. Elküldöm még egyszer azt a kormányhatározatot, amit ön is elolvashatott, mert ez egy kormányhatározat a Roma Koordinációs Tanács összetételéről, arról pontosan, hogy milyen alapon szerveződött, egyébként pályázatot írtunk ki civil szervezeteknek, lehetett erre jelentkezni, több tucat szervezet közül választottuk ki, az, hogy miért vannak benne az egyházak, miért vannak benne a munkavállalók, tehát az összetétel nyilvános, transzparens, átlátható. Az, hogy ez a tanács bármilyen pénzt osztana, ezt ma harmadszor hallom önöktől, azt kérem, hogy ilyeneket ne mondjanak, főleg ne százmilliárdot, mert sokkal több pénz áll rendelkezésre, és tisztességesen fogjuk elkölteni. Ebbe a Roma Koordinációs Tanács nem szólhat bele. Semmilyen módon. Ha elolvassa a kormányhatározatot, ott van, hogy ez egy koordinatív szerv, véleményt formál, ellenőriz, de semmifajta pénzt nem költ. Tehát, ha megígéri nekem, hogy holnap a Barikád.hu-n megjelenik egy közlemény, hogy nem osztanak százmilliárd forintot, akkor elküldöm önnek egy dedikált példányban ezt a kormányhatározatot. De nem tudom, hogy a rosszindulat vagy az ostobaság mondatja azt, hogy olyan dolgok, amik nyilvánvalóan meg vannak cáfolva, azt azért elmondják másnap is, azután is, holnapután is, újra és újra? Ismerek ilyen kommunikációs stratégiákat, még nagyobb pártok is bele szoktak esni ebbe a hibába, de hát a Jobbik mindenben jobb mint mi vagyunk, tehát én azt kérném, hogy ne tegyék ezt, hogyha megpróbálnak felállni arra az erkölcsi magaslatra, amit önök saját maguk számára kijelöltek.

A közbiztonságról azt gondolom, hogy beszéltem ebben az ügyben. Amikor azt mondja Zagyva képviselő úr, hogy oktatni kellene a védőnőket, én meg előtte beszámoltam arról a programról, ahol ezeknek a védőnőknek, pontosan romaügyben olyan asszisztenseket fogunk rendelkezésére bocsátani, akik segítenek neki, hogy bemenjenek adott esetben abba a mélyszegény szegregátumba is, ahol romák is élnek, meg nem romák is élnek, akkor úgy gondolom, hogy pontosan ebben az értelemben cselekszünk. Köszönöm, hogy a jóindulatot részemről feltételezte. Én ezt hadd szolgáljam meg azzal, hogy azt mondjam, hogy én őszintén megmondom, az a világ, amit ön lefest itt, én abban nem szeretnék élni. És én mindent el fogok követni, hogy se a gyerekeim, se az unokáim ilyen világban ne éljenek. És a jóindulatát azzal szeretném viszonzni, hogy én bízom benne, hogy ha ön tudná, hogy mindaz, amit ön mond, az hová vezet, akkor ön sem szeretne ebben élni, és azt sem szeretné, ha az ön gyerekei ilyen világban élnének. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen, államtitkár úr. Önnek mondhatnám, hogy munkaköri kötelezettsége. Akiknek nem volt munkaköri kötelezettsége, a többi előadónak, nekik meg külön köszönöm, hogy ezt az időt ránk szánták, és azt gondolom, hogy ahhoz, hogy sikeres legyen ez a program, valóban végig kell gondolni, hogy lehet, hogy lesz olyan bizottsági ülés, ahol esetleg terepre kimegyünk vagy lehet, hogy lesz olyan, ami jó példa, legyen a jó példának is helye, és remélem, hogy legközelebb majd a lelkész asszony és a főtisztelendő úr magáról, a tapasztalatairól is be tud számolni a bizottságnak, nemcsak stratégia szintjén, hanem a konkrétságában. És azt gondolom, hogy ha jobban ismernék azokat a kezdeményezéseket, amik egyébként léteznek a világunkban, akkor ott lehet, hogy egy kicsit a kép is tisztább volna. Köszönöm szépen.

A következő napirendi pontunk. Még egy dolog: mindazoknak a civil szervezeteknek, akik megtiszteltek minket, és érdeklődtek a téma iránt, szintén nagyon köszönöm a jelenlétet,

és remélem, hogy azért a bizottsággal való párbeszédet ebben és más kérdésben is továbbra is fenntartjuk.

**Magyarország 2012. évi költségvetéséről szóló törvényjavaslat (T/4365. szám)  
(A bizottság feladatkörébe tartozó kapcsolódó módosító javaslatok megvitatása)**

A második napirendi pontunk Magyarország 2012. évi költségvetéséről szóló törvényjavaslat és utána egyórás ebédszünetet fogunk tartani, mert ebédelni kell. Azért a költségvetési törvényt vesszük előre, mert számításaink szerint nem sok szavazás van. *(Közbeszólás: Bocsánat, ügyrendileg: nem tudjuk megcsinálni szünet nélkül? Mert az a baj, hogy nekem is el kell menni.)* Nem. A kiküldött napirendi pont szerint mindenki gazdálkodik más és a saját idejével.

Köszöntöm Koleszár Katalint, akit már jól ismerünk. Ha megengedi, akkor először a bizottsági módosító indítványt tenném fel szavazásra. Mindenki megkapta. Előterjesztő álláspontja?

KOLESZÁR KATALIN főosztályvezető-helyettes (Nemzetgazdasági Minisztérium): Köszönöm szépen. Természetesen kormányálláspontot nem tudok mondani, csak tárcaálláspontot. Az pedig az lenne, hogy javasolnánk nem kiragadni néhány javaslatot, hanem az egész egyházi ingatlanrendezés kérdésének a felülvizsgálatát és annak a felülvizsgálatnak az eredményeként tisztázni a helyzetet, hogy van-e még ilyen típusú javaslat vagy nincs több. Ez lenne körülbelül a tárcaálláspont. Köszönöm.

ELNÖK: Én egyetértek a tárca álláspontjával, azonban, meg kell mondjam, két másik tárca álláspontja egyező ezzel az előterjesztéssel. Lendvai Ildikó!

LENDVAI ILDIKÓ (MSZP): Bocsánat, csak kérdezni szeretnék. Én még azt meg is értem, hogy vannak sürgős dolgok a nagy kalap előtt, és természetesen tiszta szívvel tudnám támogatni, hogy templomok, egyházi civil épületek visszakerüljenek az egyház tulajdonába, de megmondom őszintén a Zirci Arborétum kérdése azért engem bizonyos aggodalommal eltöltött. Értem, hogy az kvázi az ingatlan körül van, de hogy ne látnánk annak az egyéb szakmai természetvédelmi vonatkozásait, hogy mi van, ha az egyházi tulajdonba kerül, mit tud az egyház ebből vállalni, mit jelent az a vagyonkezelői jog, ami marad, kinek a kötelessége, micsoda, szóval ebből a szempontból, megmondom őszintén, nem vagyok nyugodt. Tehát, amikor szavazni kell, csak jelzem, ezért fogok tartózkodni. Mert a többivel nincs bajom, de ez így azért nem elégít ki engem, ez az egy pont. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Mondjuk eddig a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. tulajdona volt, hogy ezzel a kerttel mit kezd a zrt., gondolom, ugyanezt fogja tenni...

LENDVAI ILDIKÓ (MSZP): Akkor állami feladatként tartotta fenn, ez azért két különböző dolog.

ELNÖK: Jó. Köszönöm szépen. Ki az, aki a bizottsági módosító indítvánnyal egyetért? A helyettesítés rendjét kérem majd rögzíteni. *(Szavazás.)* 14 igen és 2 tartózkodás. Köszönöm szépen, a bizottság támogatja.

A következőben, ha megengedik, az összefüggéseket nem mondom be, mert ezt írásban átadjuk a jegyzőkönyvvezető számára.

A 90/1-es módosító indítványról van szó, ami összefügg az 597/1-es, az 599/2-essel.

KOLESZÁR KATALIN főosztályvezető-helyettes (Nemzetgazdasági Minisztérium): Nem.

ELNÖK: A bizottság? *(Szavazás.)* 2 igen, 14 nemmel az egyharmadot nem kapta meg.  
A 90/2-es összefügg a 98/1, 549/1, 550/1, 561/1, 561/2, 561/4, 638/1, 983/1 és a 984/1-essel.

KOLESZÁR KATALIN főosztályvezető-helyettes (Nemzetgazdasági Minisztérium):  
Nem.

ELNÖK: A bizottság? Mellette senki, nem támogatja 16, az egyharmadot nem kapta meg.

A 136/1-es, ami összefügg a 211/6-ossal?

KOLESZÁR KATALIN főosztályvezető-helyettes (Nemzetgazdasági Minisztérium):  
Nem.

ELNÖK: A bizottság? *(Szavazás.)* 2 igen, 14 nemmel az egyharmadot nem kapta meg.  
A 153/1-es, ami összefügg az 53/1, 135/1, 208/1, 561/3-assal.

KOLESZÁR KATALIN főosztályvezető-helyettes (Nemzetgazdasági Minisztérium):  
Nem.

ELNÖK: A bizottság? *(Szavazás.)* 2 igen, 14 nemmel az egyharmadot nem kapta meg.  
A 153/2-es, ami összefügg a 191/1, 192/1 és a 702/1-essel.

KOLESZÁR KATALIN főosztályvezető-helyettes (Nemzetgazdasági Minisztérium):  
Támogatott javaslat.

ELNÖK: A bizottság? *(Szavazás.)* 16 igen, egyhangúlag támogatta a bizottság.  
A 153/3-as, összefüggésben a 165/2-essel.

KOLESZÁR KATALIN főosztályvezető-helyettes (Nemzetgazdasági Minisztérium):  
Támogatott javaslat.

ELNÖK: A bizottság? *(Szavazás.)* 16 igen, egyhangúlag támogatta a bizottság.  
A 156/1-es, ami összefügg a 231/5-össel.

KOLESZÁR KATALIN főosztályvezető-helyettes (Nemzetgazdasági Minisztérium):  
Nem.

ELNÖK: A bizottság? *(Szavazás.)* Egyhangú, 16 nemmel elvetettük, egyharmadot sem kapott.

A 167/1-es, ami összefügg a 210/1-essel.

KOLESZÁR KATALIN főosztályvezető-helyettes (Nemzetgazdasági Minisztérium):  
Nem.

ELNÖK: A bizottság? *(Szavazás.)* 2 igen, 14 nemmel az egyharmadot nem kapta meg.  
A 169/1-es, ami összefügg a 701/1-essel.

KOLESZÁR KATALIN főosztályvezető-helyettes (Nemzetgazdasági Minisztérium):  
Nem.

ELNÖK: A frakció támogatja. Ki az, aki támogatja? *(Szavazás.)* 14 igen, 2 nemmel a bizottság támogatja.

A 231/4-es, mai összefügg a 374/1-essel.

KOLESZÁR KATALIN főosztályvezető-helyettes (Nemzetgazdasági Minisztérium):  
Nem.

ELNÖK: A bizottság? *(Szavazás.)* 2 igen, 14 nemmel az egyharmadot nem kapta meg.  
A 319/1-es, ami összefügg a 283/1-essel és a 319/2-essel?

KOLESZÁR KATALIN főosztályvezető-helyettes (Nemzetgazdasági Minisztérium):  
Nem.

ELNÖK: A bizottság? *(Szavazás.)* 2 igen, 14 nemmel az egyharmadot nem kapta meg.  
A 320/1-es, összefüggésben a 610/1-essel?

KOLESZÁR KATALIN főosztályvezető-helyettes (Nemzetgazdasági Minisztérium):  
Nem.

ELNÖK: A bizottság? *(Szavazás.)* 16 nem, egyhangúlag elvetette a bizottság.  
A 320/2-es, összefüggésben a 335/1, 339/1, 344/1, 347/1, 348/1, 365/1, 365/2, 365/3, 365/4, 365/5, 365/6, 365/7, 365/8, 365/9, 365/10, 365/11, 365/12, 365/13, 365/14. pontokkal.

KOLESZÁR KATALIN főosztályvezető-helyettes (Nemzetgazdasági Minisztérium):  
Nem.

ELNÖK: A bizottság? *(Szavazás.)* 2 igen, 14 nemmel az egyharmadot nem kapta meg.  
A 335/2-es, összefüggésben a 320/3, 332/5, 339/2, 344/2, 347/2, 248/2, 647/1-essel.

KOLESZÁR KATALIN főosztályvezető-helyettes (Nemzetgazdasági Minisztérium):  
Támogatott javaslat.

ELNÖK: A bizottság? *(Szavazás.)* 14 igennel és 2 tartózkodással támogatta a bizottság.

A 371/1-es, összefüggésben a 868/4-essel.

KOLESZÁR KATALIN főosztályvezető-helyettes (Nemzetgazdasági Minisztérium):  
Nem.

ELNÖK: A bizottság? *(Szavazás.)* 2 igen, 14 nemmel egyharmadot sem kapott.  
A 391/1-es, ami összefügg a 829/1-essel.

KOLESZÁR KATALIN főosztályvezető-helyettes (Nemzetgazdasági Minisztérium):  
Támogatott javaslat.

ELNÖK: A bizottság? *(Szavazás.)* 14 igennel és 2 tartózkodással támogatta a bizottság.

A 489/6-os, összefüggésben a 873/6-ossal?

KOLESZÁR KATALIN főosztályvezető-helyettes (Nemzetgazdasági Minisztérium):  
Nem.

ELNÖK: A bizottság? *(Szavazás.)* 2 igen, 14 nem, egyharmadot sem kapott.  
A 493/1-es összefüggésben a 757/4-essel.

KOLESZÁR KATALIN főosztályvezető-helyettes (Nemzetgazdasági Minisztérium):  
Támogatott javaslat.

ELNÖK: A bizottság? *(Szavazás.)* 14 igennel és 2 tartózkodással támogatta a bizottság.

Az 543/1-es a 211/5-össel.

KOLESZÁR KATALIN főosztályvezető-helyettes (Nemzetgazdasági Minisztérium):  
Támogatott javaslat.

ELNÖK: A bizottság? *(Szavazás.)* 16 igennel, egyhangúlag támogatta a bizottság.  
A 608/1-es a 456/1-essel, az 531/1-essel és a 612/1-essel.

KOLESZÁR KATALIN főosztályvezető-helyettes (Nemzetgazdasági Minisztérium):  
Támogatott javaslat.

ELNÖK: A bizottság? *(Szavazás.)* 14 igennel és 2 tartózkodással támogatta a bizottság.

A 618/1-es az 573/1-essel és a 837/2-essel?

KOLESZÁR KATALIN főosztályvezető-helyettes (Nemzetgazdasági Minisztérium):  
Támogatott javaslat.

ELNÖK: A bizottság? *(Szavazás.)* 16 egyhangú igennel támogatta a bizottság.  
A 636/1-es, a 837/3-assal.

KOLESZÁR KATALIN főosztályvezető-helyettes (Nemzetgazdasági Minisztérium):  
Nem.

ELNÖK: Támogatja a frakció. *(Szavazás.)* 14 igen, 2 tartózkodással támogatja a bizottság.

A 656/1-es a 656/2-essel?

KOLESZÁR KATALIN főosztályvezető-helyettes (Nemzetgazdasági Minisztérium):  
Nem.

ELNÖK: A bizottság? *(Szavazás.)* 16 nem, egyhangú nemmel egyharmadot sem kapott.

A 671/1-es a 669/1, 671/2, 671/3, 672/1, 673/1, 673/2 és a 702/2-essel?

KOLESZÁR KATALIN főosztályvezető-helyettes (Nemzetgazdasági Minisztérium):  
Támogatott javaslat.

ELNÖK: A bizottság? *(Szavazás.)* 16 igen, egyhangúlag támogatta a bizottság.  
A 880/1-es a 882/1, és a 882/2-vel?



KOLESZÁR KATALIN főosztályvezető-helyettes (Nemzetgazdasági Minisztérium):  
Támogatott javaslat.

ELNÖK: A bizottság? *(Szavazás.)* Egyhangú, 16 igen.

Még vannak bizottsági módosítások. A 492-es ajánlást nézzük. A Nemzeti összetartozás bizottságának módosítója a 207-es összefüggésben a 226-ossal.

KOLESZÁR KATALIN főosztályvezető-helyettes (Nemzetgazdasági Minisztérium):  
Nem.

ELNÖK: A bizottság? *(Szavazás.)* Egyhangú, 16 nemmel egyharmadot sem kapott.  
Maradt még a 636-os összefüggésben a 406-ossal. A Sportbizottság javaslata.

KOLESZÁR KATALIN főosztályvezető-helyettes (Nemzetgazdasági Minisztérium):  
Nem.

ELNÖK: A bizottság? *(Szavazás.)* Egyhangú, 16 nemmel egyharmadot sem kapott.  
Köszönöm szépen. Most egy óra ebédszünetet tartunk.

*(Egy óra ebédszünet.)*

**A Munka Törvénykönyvéről szóló törvényjavaslat (T/4786. szám)  
(A bizottság feladatkörébe tartozó módosító javaslatok megvitatása)**

ELNÖK: Az ülés határozatképes. A jegyzőkönyv számára átadom írásban a támogatott javaslatokat, nem fogom bediktálni. Kérdezem a bizottságot, hogy a kormány által támogatott javaslatokkal egyetért-e. (2, 200, 222, 231, 303, 375, 382, 502, 532, 576, 595, 596, 598, 600, 602, 604, 606, 609, 610, 611, 612, 702, 711, 724, 727, 732.) *(Szavazás.)* Egyhangú igen. Köszönöm szépen.

Most a nem támogatott javaslatok következnek: 1, 3, 9, 11, 12, 17, 18, 19, 21, 22. és 26, 25, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 34, 35. és 39, 36, 40, 41, 43, 44, 48, 51, 56, 58, 59, 63, 64, 67, 69, 72, 75, 77, 78, 79, 80, 81, 83, 85, 98, 100, 101, 103, 105, 106, 107, 109, 110, 119, 128, 129, 130, 131, 134 és az összefüggései, 139, 145, 1478, 149, 150, 151, 152, 153, 157, 160, 161, 167, 168, 169, 170, 172, 173, 174, 175, 178, 179, 183, 184, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195. és 204, 196, 197, 198, 199, 201, 202, 203, 205, 206, 210, 211, 213, 215, 216, 218, 219, 221, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 232, 233, 234, 236, 239, 240, 241, 242, 243 és az összefüggései, 244, 246, 250, 251, 258, 259, 260, 261, 264, 265, 267, 268, 274, 275, 279, 280, 284, 290, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 304, 305, 307, 308, 309, 310. és 361, 312, 313, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 325, 326, 327, 328, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 345, 346, 347, 350, 353, 355, 356, 357, 358, 359, 364, 365, 366, 367. és 434, 368, 369, 371, 372, 373, 374. Az első kötettel végeztünk, a kormány mindezeket nem támogatja. És a bizottság? *(Szavazás.)* A bizottság sem támogatja, egyharmadot sem kapott.

A II. kötet következik: 376, 377, 378, 379, 380, 381, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 397, 399, 401, 402, 404, 405, 408, 410, 411, 413, 414, 415, 417, 419, 420, 423, 424, 425, 426, 433, 435, 436, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 466, 469, 470, 471, 472, 473, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 500, 501, 503, 505, 507, 510, 513, 514, 517, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 533, 546, 548, 549, 550, 551, 552, 557, 558, 561, 565, 568, 574, 575, 578, 579, 580, 581, 582, 584, 586, 590, 599, 616, 620, 621, 622, 623, 625, 626, 628, 630, 631, 632, 642, 644, 649, 650, 656, 657, 658, 660, 661, 662, 665, 667 és 705, 668,

669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 685, 686, 687, 688, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 703, 704, 706, 707, 708, 709, 710, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 721, 723, 725, 731, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741.) Mindezeket a javaslatokat a kormány nem támogatja. A kivett javaslatokról egyenként fogunk szavazni. Kérdezem a bizottságot. *(Szavazás.)* A bizottság egyhangúlag nem támogatja.

Most jönnek azok a javaslatok, amiket a kormány nem támogat, de a frakció külön szavazásra kérte. Az egyik a 664-es. Erről kíván valamit mondani az előterjesztő?

JÁCZKU TAMÁS főosztályvezető (Nemzetgazdasági Minisztérium): Nem kívánok hozzá kommentárt fűzni.

ELNÖK: A kormány nem támogatja, a frakció igen. A bizottság? *(Szavazás.)* A bizottság támogatja 12 igennel.

Van az 555-ös?

JÁCZKU TAMÁS főosztályvezető (Nemzetgazdasági Minisztérium): Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Az 555-ös számú módosító indítványt a kormány úgy hajlandó támogatni, hogy pontosító jellegű kapcsolódó módosító indítvánnyal.

ELNÖK: A bizottság? *(Szavazás.)* A bizottság egyharmada támogatja 6 igennel és 6 nemmel.

A 618-as?

JÁCZKU TAMÁS főosztályvezető (Nemzetgazdasági Minisztérium): Ez ugyanaz a helyzet, mint az 555-ös, tehát kapcsolódóval tudjuk támogatni.

ELNÖK: A bizottság? *(Szavazás.)* 6 igen, 6 nemmel a bizottság egyharmada támogatja.

A 666-os?

JÁCZKU TAMÁS főosztályvezető (Nemzetgazdasági Minisztérium): Kapcsolódóval tudjuk támogatni.

ELNÖK: A bizottság? *(Szavazás.)* 6 igen, 6 nemmel a bizottság egyharmada támogatja.

A 684-es?

JÁCZKU TAMÁS főosztályvezető (Nemzetgazdasági Minisztérium): Kapcsolódóval tudjuk támogatni.

ELNÖK: A bizottság? *(Szavazás.)* 6 igen, 6 nemmel a bizottság egyharmada támogatja.

Kíván még valamihez szólni?

JÁCZKU TAMÁS főosztályvezető (Nemzetgazdasági Minisztérium): Még a 214-est is úgy ítéljük meg, hogy kapcsolódóval lehet kezelni.

ELNÖK: Akkor erről is külön szavazunk. *(Szavazás.)* 6 igen, 6 nemmel egyharmadot kapott.

Köszönöm szépen. Holnap 10 órakor olyan napirendi pontokat kell tárgyalnunk, ami főleg általános vitára való alkalmasság kérdése. Olyan kétharmadot törvény is van köztük mint a nemzetiségi törvény. Azt gondolom, hogy a képviselő hölgyeken és urakon múlik, hogy mennyi idő alatt végzünk. Én azt gondolom, hogy az általános vitára való alkalmasságnál nekünk csak az a dolgunk, hogy megállapítsuk az általános vitára való alkalmasságot, nem dolgunk belemenni részletekbe. Köszönöm szépen.

*(Az ülés befejezésének időpontja: 14 óra 22 perc)*

**Jegyzőkönyvvezető:** Lajtai Szilvia

**Dr. Lukács Tamás**  
A bizottság elnöke